

Mansikkamäki, Houtsonen & Laitinen

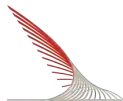
Poliisin tietoon tullut turvapaikanhakijoihin liittyvä rikollisuus 2016

POLIISIAMMATTIKORKEAKOULUN RAPORTEJA 129

POLIISIN TIEToon TULLUT
TURVAPAIKANHAKIJOIHIN LIITTYVÄ
RIKOLLISUUS 2016

POLIISIN TIEToon TULLUT TURVAPAIKANHAKIJOIHIN LIITTYVÄ RIKOLLISUUS 2016

Suvi-Tuuli Mansikkamäki,
Jarmo Houtsonen & Kari Laitinen

MAAHANMUUTTOVIRASTO
MIGRATIONSVERKET
FINNISH IMMIGRATION SERVICE

Poliisiammattikorkeakoulu
Tampere, 2018

Suvi-Tuuli Mansikkamäki,
Jarmo Houtsonen & Kari Laitinen
Poliisin tietoon tullut turvapaikanhakijoihin
liittyvä rikollisuus 2016

Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 129

Kannet: Juvenes Print

Taitto: Suomen Yliopistopaino – Juvenes Print, Tampere 2018

TIIVISTELMÄ

Tässä raportissa tarkastellaan poliisin tietoon tulleita turvapaikanhakijoihin liittyviä ilmoituksia vuodelta 2016. Kyseessä ovat rikosilmoitukset, sekalaisilmoitukset ja poliisilakiperusteiset kiinniotot¹, joissa tapahtuma-aika on vuonna 2016 ja ilmoitukseen on kirjattu TUPA2-koodi². Vuosi 2016 on ensimmäinen kokonainen vuosi, jolta TUPA2-ilmoitukset ovat haettavissa, sillä koodi otettiin käyttöön poliisissa marraskuussa 2015. TUPA2-ilmoituksia on tilastoitu julkisesti muun muassa rikosnimikkeiden määrillä. Tässä raportissa tarkastellaan tilastollisten lukujen lisäksi ilmoitusten sisältöä.

Ilmoitukset on luokiteltu tapaustyyppien ja tapausten osapuolten sekä poliisi-asiaain tietojärjestelmästä suoraan tulostuvien paikka- ja aikatietojen perusteella. Lisäksi järjestelmästä saatiin ilmoituksiin liittyvät rikosnimikkeet ja muut asianimikkeet. Epäillyistä henkilöistä ja uhreista on poimittu ikä-, sukupuoli- ja kansalaisuustiedot siten, että kukaan ei ole aineistosta yksilöllisesti tunnistettavissa. Tutkimus on toistettavissa myös jonkin toisen vuoden aineistolla tulevaisuudessa.

Tutkimukseen kohdistuu rajoituksia liittyen enimmäkseen TUPA2-koodin käyttöön. Ei ole varmuudella osoitettavissa, että koodia olisi käytetty kaikissa turvapaikanhakijoihin liittyvissä ilmoituksissa. Toisaalta ei myöskään ole varmuudella osoitettavissa, että kaikki ilmoitukset, joissa koodia on käytetty, liittyisivät turvapaikanhakijoihin. Turvapaikanhakijat asuvat pääasiassa vastaanottokeskuksissa, joissa liikkuu vastaanottopalveluiden työntekijöitä, vartijoita sekä myös poliiseja turvapaikka-asioita koskevilla tehtävillä. Tämän raportin tuloksia tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon, että näin valvotussa ympäristössä rikoksia voi tulla ilmi tavallista enemmän.

Aineisto koostui 1914 ilmoituksesta, joista karsittiin pois asiakirjojen hankintaan ja turvapaikkatutkintaan liittyvät ilmoitukset. Lopullinen aineisto koostui 1565 ilmoituksesta, joista rikosilmoituksia oli 74 prosenttia, sekalaisilmoituksia seitsemän prosenttia ja poliisilakiperusteisia kiinniottoja 19 prosenttia.

Yli puolet ilmoituksista (n=1565) oli turvapaikanhakijoiden välisiä tapauksia, kuten turvapaikanhakijoiden välisiä pahoinpitelyjä ja uhkailuja sekä tapauksia, joissa vastaanottokeskuksen asukkaalta on kadonnut omaisuutta. Viidennes tapauksista oli turvapaikanhakijoiden ja suomalaisten välisiä. Tapausten tapahtuma-ajat painottuivat iltaan ja yöhön, mutta viikonpäivien välillä ei yleisesti ollut suuria eroja. Aineiston rikosilmoituksissa (n=1159) oli yhteensä 1813 rikosnimikettä³. Suurin osa rikosnimikkeistä oli pahoinpitelyjä, joiden osuus oli 29 prosenttia aineiston kaikista

- 1 Rikosilmoitus (R-ilmoitus) on poliisin poliisiasiaain tietojärjestelmään kirjaama ilmoitus, jossa on kirjaamishetkellä syytä epäillä rikoksen tapahtuneen. Sekalaisilmoitus (S-ilmoitus) on poliisin poliisiasiaain tietojärjestelmään kirjaama tapaus, jossa ei ole kirjaamishetkellä syytä epäillä rikosta. Poliisilakiperusteisessa kiinniotossa (P-ilmoitus) poliisi poistaa paikalta henkilön esimerkiksi häiriökäyttäytymisen vuoksi. P-ilmoituksen yhteydessä voidaan kirjata erikseen rikosilmoitus, mikäli siihen nähdään syytä.
- 2 Suomen poliisissa otettiin marraskuussa 2015 käyttöön TUPA2-koodi turvapaikanhakijoihin liittyvien rikosepäilyjen kirjaamisessa, jotta saatiin ajantasaista tilannekuvaa turvapaikanhakijoiden tekemistä rikoksista sekä rikosten kohteeksi joutuneista turvapaikanhakijoista. TUPA2-koodia käytetään myös muuten turvapaikanhakijajailmiöön liittyvissä ilmoituksissa, vaikka epäilty tai uhri ei olisi turvapaikanhakija.
- 3 Rikosnimikkeitä on enemmän kuin aineiston ilmoituksia, sillä yhdessä rikosilmoituksessa voi olla monta rikosnimikettä.

rikosnimikkeistä. Lieviä pahoinpitelyjä oli 12 prosenttia ja laittomia uhkauksia lähes saman verran. Ilmoituksista, joissa tutkinta oli päätetty (n=1164), 36 prosenttia lähti syyttäjälle.

Rikoksesta epäiltyjä henkilöitä oli aineistossa yhteensä 1052. Koska henkilöitä ei yksilöity, sama henkilö saattoi esiintyä aineistossa useaan kertaan. Tästä syystä todellisuudessa eri henkilöitä oli todennäköisesti vähemmän kuin edellä mainittu määrä. Kahteen kolmesta rikosilmoituksista oli merkitty ainakin yksi rikoksesta epäilty henkilö. Epäillyistä henkilöistä 95 prosenttia oli miehiä ja hieman yli puolet epäillyistä oli korkeintaan 25-vuotiaita. Irakin kansalaisia oli epäillyistä 62 prosenttia ja Afganistanin kansalaisia 10 prosenttia.

Tutkimuksen yhtenä jatkomahdollisuutena on turvapaikanhakijoihin liittyvien rikosten oikeusprosessin tarkastelu. Näin saataisiin kuvaa rikoksista saatujen tuomioiden määristä ja ankaruudesta. Lisäksi olisi hyvä selvittää, missä vaiheessa turvapaikkaprosessia rikokset tapahtuvat: pian maahan saapumisen jälkeen, turvapaikkaprosessin pitkittyessä, kielteisen turvapaikkapäätöksen jälkeen vai jossakin muussa vaiheessa. Turvapaikanhakijoihin liittyvän rikollisuuden seurannalla kehitetään keinoja turvapaikanhakijoiden yhteiskuntatietoisuuden lisäämiseen sekä tuetaan viranomaisille ajantasaista tietoa sisäisen turvallisuuden ylläpitämiseen.

ABSTRACT

This study examines reports concerning asylum seekers from 2016 that were brought to the police's attention. The data includes reports of an offence, miscellaneous reports, and apprehensions based on the Police Act⁴, where the report code used was TUPA2⁵ and the time of the recorded incident was 2016. This was the first full year that enabled a search for TUPA2 reports since the introduction of the code in November 2015. Statistics on TUPA2 reports have been published previously, for example based on the number of offence categories. This study analyses the content of the reports, in addition to statistical data.

The reports are categorized according to the type of incident, the parties involved, and the location and time data given in the police information system. The offence categories and other case categories were also provided by the system. Age, gender and citizenship data on the suspects and victims has been collated in such a way as to prevent identification of individuals. The study can later be reproduced with data from another year.

The limitations of this study are mainly concerned with the use of the TUPA2 code. On one hand, it cannot be demonstrated with certainty that the code has been used in all reports concerning asylum seekers. On the other, it cannot be established whether all reports where the code was used were with certainty related to asylum seekers. Asylum seekers mainly live in reception centres, which have employees, guards, and police officers carrying out their duties related to asylum matters. In examining the outcomes of this report, it should be noted that in an environment controlled to this degree, more offences may be detected than in normal circumstances.

The data comprised 1,914 reports. When the reports related to the obtaining of documents and applications for asylum were excluded, the final data comprised 1,565 reports. Of these, reports of an offence accounted for 74 per cent, miscellaneous reports for seven per cent and apprehensions based on the Police Act for 19 per cent.

More than half of the reports were concerned with incidents such as assaults and threats that only involved asylum seekers, or lost property reported by reception centre residents. One fifth of the incidents involved both asylum seekers and Finnish nationals. While more incidents were reported to have taken place in the evenings and at night, there were no major differences in incident frequency between the days of the week. Within the reports of offence (n=1159) there were a total of 1813 offences.⁶ Assaults made up most of the offence categories, accounting for 29 per

4 A report of an offence is a report the police files into the police information system when there is a reason to suspect a crime has been committed. A miscellaneous report is filed when there isn't a reason to suspect a crime has been committed. An apprehensions based on the Police Act is a situation where the police apprehends a person from the spot for disorderly behaviour or for other reason a person has to be removed from a particular location. In addition to the apprehension based on the Police Act, the police may file a separate report of offence if there is a reason to suspect a crime has been committed.

5 The report code TUPA2 was introduced in the Finnish police in November 2015 when filing asylum seeker related reports in order to get current data of crimes committed by asylum seekers as well as the victimization of asylum seekers. The TUPA2 code is also used in reports related to the phenomenon of asylum seekers even if an asylum seeker is not a suspect or a victim in the particular case.

6 There are a higher number of offences than reports of offence in the data as one report of offence can include several offences.

cent of all offences. Petty assaults accounted for 12 per cent, with almost an equal share of illegal threats. Of the reports in which the investigation was concluded (n=1164), 36 per cent were submitted to the public prosecutor.

In the data compiled for this study, 1,052 persons were suspected of an offence. Since these persons were not identified, the same person may have appeared in the data more than once. For this reason, the number of individuals is likely to be lower than that mentioned above. In two out of three reports of an offence, at least one suspect was indicated. Of the suspects, 95 per cent were male and slightly over half were aged 25 or under. Iraqi nationals made up 62 per cent and Afghan nationals 10 per cent of the suspects.

With regard to ideas for further areas of study, an examination of the legal process concerning offences related to asylum seekers would provide a picture of the number and severity of the judgments issued for such offences. Furthermore, the asylum process phases during which the offenses have taken place should be analysed: was the offence carried out soon after arrival in the country, when the asylum process was prolonged, after asylum was refused, or at some other stage? The monitoring of criminal activity related to asylum seekers will help develop methods to increase the asylum seekers' social awareness and provide the authorities with up-to-date data to help maintain security.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	5
ABSTRACT	7
1 JOHDANTO	11
2 TURVAPAIKANHAKIJOIHIN LIITTYVÄ RIKOLLISUUS TUTKIMUSKOHTENA	13
2.1 Turvapaikkaprosessi Suomessa	13
2.2 Turvapaikanhakijoihin liittyvää tilastotietoa	14
2.3 Aihealueen aiempi tutkimus	20
3 TUTKIMUSAINESTO JA MENETELMÄT	23
4 TURVAPAIKANHAKIJOIHIN LIITTYVÄT ILMOITUKSET POLIISIASIAIN TIETOJÄRJESTELMÄSSÄ	25
4.1 Turvapaikanhakijoihin liittyvien ilmoitusten tapausluokitus	25
4.2 Yleiskuva turvapaikanhakijoihin liittyvistä ilmoituksista	31
4.3 Rikosenimikkeet turvapaikanhakijoihin liittyvissä rikosilmoituksissa	38
4.4 Epäillyt henkilöt turvapaikanhakijoihin liittyvissä rikosilmoituksissa	41
4.5 Uhrit turvapaikanhakijoihin liittyvissä rikosilmoituksissa	45
5 TAPAUSKULKU TURVAPAIKANHAKIJOIHIN LIITTYVISSÄ ILMOITUKSISSA	48
5.1 Vastaanottokeskuksessa tapahtuva pahoinpitely	48
5.2 Myymälävarkaus ja näpistys	50
5.3 Turvapaikanhakijoiden välinen lähisuhdeväkivalta	51
5.4 Seksuaalirikos	52
5.5 Vastaanottokeskukseen kohdistuva rikos.....	53
5.6 Turvapaikanhakijoiden ja suomalaisten välinen yhteenotto	55
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	57
CONCLUSIONS	61

LÄHTEET	65
LIITTEET	69
LIITE 1: Rekisteriaineiston luvut.....	69
LIITE 2: Tutkimuksessa käytetyt muuttujat ja niiden luokittelukriteerit aakkosjärjestyksessä	76

1 JOHDANTO

Vuoden 2015 syksyllä Suomeen saapui ennennäkemätön määrä turvapaikanhakijoita. Euroopassa ei ollut koettu vastaavaa sitten vuoden 1992, jolloin Jugoslaviasta lähti satoja tuhansia ihmisiä hakemaan turvapaikkaa muualta Euroopasta (Geddes & Scholten 2016; Buonanno 2017). Turvapaikanhakijoiden saapuminen massoitain lyhyen ajan sisällä laittoi vastaanottojärjestelmän koetukselle sekä aiheutti jännitteitä ja huolta kantaväestössä. Suomen poliisissa otettiin marraskuussa 2015 käyttöön TUPA2-koodi turvapaikanhakijoihin liittyvien rikosepäilyjen kirjaamisessa, jotta saatiin ajantasaista tilannekuvaa turvapaikanhakijoiden tekemistä rikoksista sekä rikosten kohteeksi joutuneista turvapaikanhakijoista.

Turvapaikanhakijat olivat tarkasteluajankohtana keskimääräistä enemmän poliisin valvonnan kohteena, sillä suurin osa turvapaikanhakijoista asui vastaanottokeskuksissa. Keskuksissa oli vastaanottopalveluiden työntekijöiden lisäksi vartijoita ja ajoittain poliiseja turvapaikkatehtävistä johtuen. Tällaisessa ympäristössä voi tulla esiin enemmän rikoksia verrattuna tilanteeseen, jossa henkilöt eivät olisi tavallista suuremman valvonnan kohteena.

Tämä raportti on laadittu taustakartoitukseksi osana Euroopan Unionin turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF), Maahanmuuttoviraston ja Poliisihallituksen rahoittamaa TURVA-hanketta, jossa pyritään kehittämään turvapaikanhakijoiden yhteiskuntatietoutta sekä kouluttamaan vastaanottokeskusten henkilökuntaa. Turvapaikanhakijan tekemä rikos tai rikoksen uhriksi joutuminen voivat vaikeuttaa yhteiskuntaan asettumista. Maahanmuuton tulevaisuus 2020 -strategia (VN 2013) antaa kolme suuntaviivaa, jotka ovat

1. Suomi on turvallisesti avoin
2. Jokainen löytää paikkansa
3. Moninaisuus on arkea.

Suuntaviivojen toteutumisen kannalta on oleellista, että turvapaikanhakijoiden tekemän ja kokeman rikollisuuden piirteet tunnistetaan. Näin turvapaikanhakijoille voi antaa heti maahan saapuessa tietoa riskitilanteista, joihin he todennäköisimmin törmäävät uuteen yhteiskuntaan asettuessaan. Riskitilanteiden tiedostaminen auttaa välttämään äärimmäisiä reaktioita, jotka voivat johtaa heti alussa rikosseuraamukseen ja siten vaikeuttaa yhteiskuntaan sopeutumista.

Turvapaikanhakijoihin liittyvä rikollisuus asettuu pääasiassa tiettyihin raameihin johtuen turvapaikanhakija-statuksen väliaikaisuudesta sekä turvapaikanhakijoiden sijoittumisesta tietyille alueille vastaanottopalvelujen tarjonnan mukaan. Turvapaikkaa hakevan henkilön tulee tehdä turvapaikkahakemus mahdollisimman pian maahan saapumisen jälkeen, sillä maahantuloedellytysten, kuten matkustusasiakirjojen puuttuessa, on maassa oleskelu laitonta. Maassa oleskelu laillistuu turvapaikkahakemuksen jättämisen jälkeen ja sen jälkeen hakija on oikeutettu vastaanottoraahan ja muihin vastaanottopalveluihin kuten terveydenhuoltoon. Turvapaikanhakija

saa vastaanottopalvelut vastaanottokeskuksessa, jossa hän on kirjoilla. Myös yksityismajoituksessa oleva turvapaikanhakija on kirjoilla vastaanottokeskuksessa ja vastaanottopalvelujen saannin kannalta on tärkeää, että majoitus on lähellä vastaanottokeskusta.

Maahanmuuttoviraston mukaan ruuhkaisena aikana vuonna 2016 turvapaikkahakemusten käsittely kesti keskimäärin kahdeksan kuukautta. Turvapaikanhakijoihin liittyviä rikoksia tarkastellessa tulee siten ottaa huomioon, että turvapaikanhakijat ovat henkilöitä, jotka pääasiassa oleskelevat maassa muutamasta kuukaudesta pariin vuoteen ja oleskelevat tietyillä alueilla vastaanottopalvelujen läheisyydessä. Turvapaikan saannin tai maasta poistumisen jälkeen henkilö ei enää ole turvapaikanhakija.

Tutkimus toteutettiin poimimalla poliisiasiaintietojärjestelmästä kaikki TUPA2-koodin sisältämät turvapaikanhakijoihin liittyvät ilmoitukset vuodelta 2016. Aineisto sisälsi rikosilmoituksia, sekalaisilmoituksia ja poliisilakiperusteisia kiinniottoja. Jutut olivat poimintahetkellä avoimia, keskeytettyjä tai päätettyjä. Ilmoituksesta saatiin poimittua muun muassa rikos- ja muut asianimikkeet, tapahtumapaikka ja aika sekä rikoksesta epäiltyjen ja uhrien ikä, sukupuoli ja kansalaisuus.

Aineistoa tarkasteltiin koko aineiston osalta sekä pelkkien seksuaalirikosepäilyjen osalta. Jaottelu tehtiin sillä seksuaalirikosepäilyissä uhriprofiili poikkeaa muista rikostyypeistä, jotka on luokiteltu alaluvussa 4.1. Suomalaisista uhreista (n=257) 44 prosenttia oli uhrina seksuaalirikosepäilyssä. Tämän vuoksi tarkasteltiin myös seksuaalirikosepäilyjen taustatekijöitä

Rikosilmoituksia tarkastellessa tilanteeseen johtaneet syyt eivät aina ilmene pelkkää ilmoitusta lukemalla. Esimerkiksi väkivallan taustalla voi olla kunniakysymys, joka on eri kulttuureissa erilainen ja ajan myötä muokkautuva (Ahmed 2013; Oksanen 2017). Aineisto on poimittu TUPA2-koodin perusteella, mutta ilmoitustekstin perusteella ei voida aina varmuudella osoittaa, että rikoksesta epäilty tai uhri olisi ollut turvapaikanhakija. Toisaalta ei voida varmuudella osoittaa, että kaikkiin turvapaikanhakijoihin liittyviin ilmoituksiin olisi lisätty TUPA2-koodi. Tällaiset ilmoitukset puuttuvat tutkimusaineistosta eikä niiden määristä ole tällä hetkellä tietoa.

Raportti on jaettu kuuteen lukuun. Johdannon jälkeen toisessa luvussa käsitellään lyhyesti turvapaikkaprosessia Suomessa, turvapaikanhakijoihin liittyvää tilastotietoa sekä turvapaikanhakijoihin liittyvän rikollisuuden aiempaa tutkimusta. Kolmannessa luvussa kuvataan tutkimusmenetelmä ja aineiston poiminta. Neljäs luku keskittyy tutkimuksen empiiriseen aineistoon eli turvapaikanhakijoihin liittyvän rikollisuuden sekä rikoksesta epäiltyjen ja uhrien piirteisiin. Viidennessä luvussa kuvataan kuuden tyypillisen turvapaikanhakijoihin liittyvän rikostapahtuman tapauskulku. Kuudennessa luvussa esitetään lyhyesti tutkimustulokset ja johtopäätökset.

2 TURVAPAIKANHAKIJOIHIN LIITTYVÄ RIKOLLISUUS TUTKIMUSKOHTENA

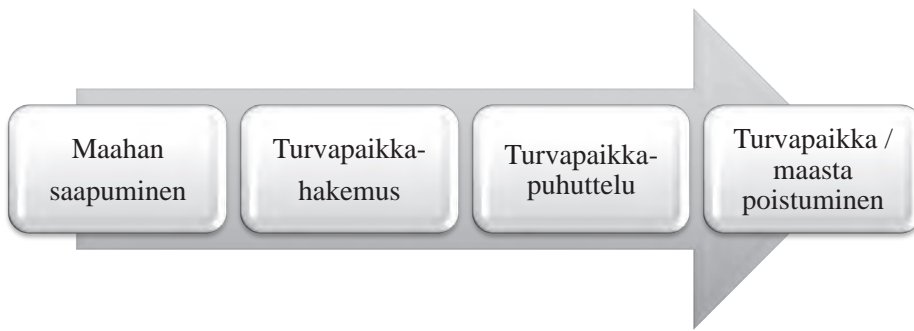
2.1 Turvapaikkaprosessi Suomessa

Suomesta voi hakea turvapaikkaa henkilö, joka oleskelee kotimaansa tai pysyvän asuinmaansa ulkopuolella, koska hänellä on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa kyseisessä maassa vainotuksi alkuperänsä, uskontonsa, kansallisuutensa, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisensa tai poliittisen mielipiteensä vuoksi, eikä hän edellä mainituista syistä voi turvautua kyseisen maan suojeluun (Migri 2017b). Suomi on sitoutunut antamaan kansainvälistä suojelua sitä tarvitseville henkilöille Geneven vuoden 1951 pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen, muiden kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ja EU-lainsäädännön nojalla (Sisäministeriö 2017a).

Turvapaikkaa hakeakseen henkilön tulee matkustaa kohdemaahan ennen kuin hän voi jättää hakemuksen. Suomessa henkilö ilmoittaa mahdollisimman pian rajatarkastusviranomaiselle tai poliisille halustaan hakea turvapaikkaa. Viranomainen vastaanottaa turvapaikkahakemuksen ja samalla ottaa hakijalta sormenjäljen sekä tekee tarvittavat rekisteritarkastukset varmistuakseen siitä, että henkilö ei ole jo hakenut turvapaikkaa toisaalta tai syyllistynyt Geneven sopimuksissa mainittuihin vakaviin rikoksiin, kuten sotarikoksiin (UNHCR 2010). Tämän jälkeen hakemus siirtyy Migrin käsittelyjonoon ja hakija ohjataan asumaan vastaanotokeskukseen. Migri ilmoittaa hakijalle mahdollisimman pian ajan turvapaikkapuhutteluun, jossa selvitetään tarkemmin henkilöllisyys, matkareitti ja syyt turvapaikan tarpeelle.⁷ Tämän jälkeen Migri tutkii myös, voidaanko henkilölle myöntää kansainvälistä suojelua tai oleskelulupa muilla perustella⁸. Mikäli henkilölle ei myönnetä kansainvälistä suojelua, hän voi vielä valittaa päätöksestä hallinto-oikeuteen. Turvapaikan saanut henkilö saa kuntapaikan ja asunnon kyseisestä kunnasta. Mikäli turvapaikkaa ei myönnetä, määrätään henkilö poistumaan maasta tietyn ajan kuluessa. Turvapaikkaprosessia havainnollistaa kuvio 1.

7 Maaliskuun 2016 alkuun asti ulkomaalaislain mukaan henkilöllisyyden, maahantulon ja matkareitin selvittäminen kuuluivat poliisille ja Rajavartiolaitokselle. Tehtävä siirtyi Migrille toimivallansiirron yhteydessä ja nykyään poliisi ja Rajavartiolaitos suorittavat vain turvapaikanhakijan ja turvapaikkahakemuksen rekisteröinnin.

8 Muita perusteita ovat oleskelulupa maasta poistumisen estymisen perusteella, kuten terveydellisistä syistä, oleskelulupa yksilöllisestä inhimillisestä syystä, kuten terveydentilan tai Suomeen syntyneiden siteiden perusteella, ja muu oleskelulupa, joka voidaan myöntää perhesiteiden, työn tai opiskelun perusteella.

Kuvio 1. Turvapaikkaprosessi Suomessa yksinkertaisimmillaan⁹

Määräaika maasta poistumiselle on yleensä 30 päivää. Mikäli henkilö poistuu määrätyn ajan kuluessa, hänelle ei määrätä maahantulokieltoa Schengen-alueelle. Maahantulokielto määrätään aikarajojen noudattamatta jättämisen lisäksi tapauksissa, joissa henkilön epäillään olevan vaaraksi yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle¹⁰, maahantulosäännösten kiertämisen vuoksi (UL 2:11) tai mikäli kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on hylätty nopeutetussa menettelyssä¹¹. (Migri 2017b.)

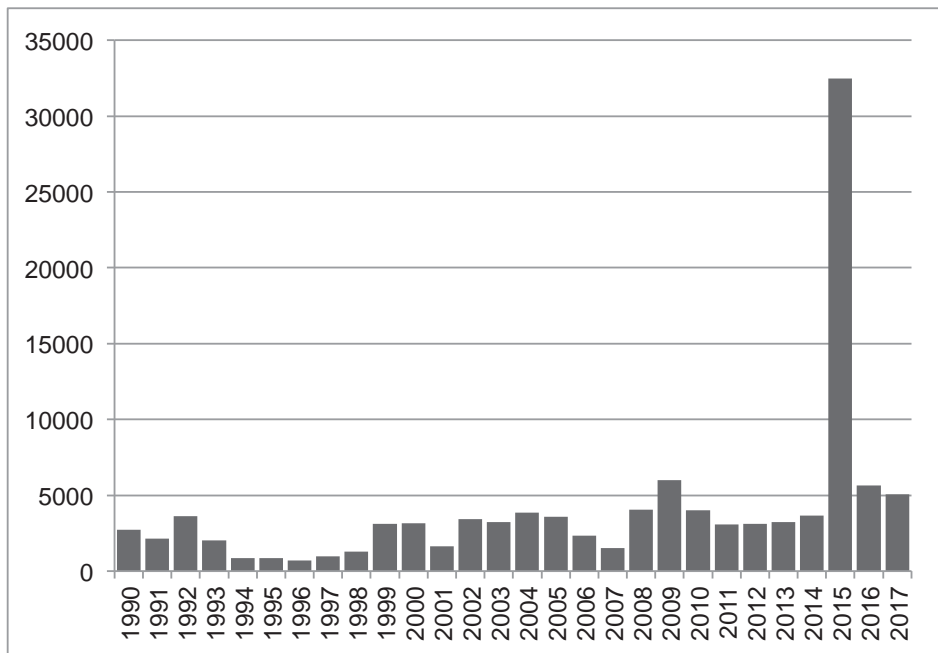
2.2 Turvapaikanhakijoihin liittyvää tilastotietoa

Suomesta haki vuosittain turvapaikkaa keskimäärin noin 3300 henkilöä vuosien 2000 ja 2014 välillä. Tätä ennen 1990-luvulla määrät jäivät pääasiassa alhaisemmiksi. Vuonna 2015 turvapaikanhakijoita oli moninkertaisesti aikaisempiin vuosiin verrattuna. Täten vuoden 2016 turvapaikanhakijoihin liittyviä Suomen tilastotietoja tarkastellessa tulee ottaa huomioon vuoden 2015 tilastot. Vuonna 2015 Suomesta haki turvapaikkaa 32 476 henkilöä, mikä on enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Heistä miehiä oli 81 prosenttia ja naisia 18 prosenttia. Pienen osan sukupuoli ei ollut tiedossa. Vuonna 2016 turvapaikkaa haki 5651 henkilöä, mikä on jälleen lähempänä keskiarvoa. Heistä miehiä oli 65 prosenttia ja naisia 35 prosenttia. Maahanmuuttoviraston mukaan vuonna 2016 jätetyistä turvapaikkahakemuksista 856 oli uusintahakemuksia eli 15 prosenttia kaikista hakemuksista. Uusintahakemusten osuus kaikista hakemuksista oli korkeimmillaan huhti–toukokuussa ja marras–joulukuussa. Vuosittaiset turvapaikanhakijamäärät on esitetty kuviossa 2.

⁹ Alkuvuonna 2016 turvapaikkahakemukset käsiteltiin keskimäärin 160 vuorokaudessa mutta käsittelyajat vaihtelevat paljon (Migri 2017b).

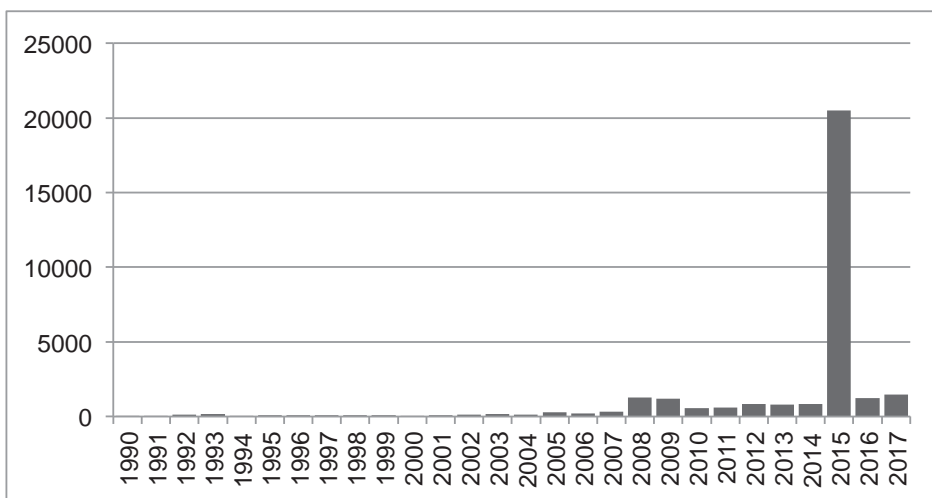
¹⁰ Vaara voidaan todeta esimerkiksi henkilön tekemien aiempien rikosten perusteella.

¹¹ Kansainvälistä suojelua koskeva hakemus voidaan käsitellä nopeutetussa menettelyssä, kun se katsotaan ilmeisen perusteettomaksi esimerkiksi puutteellisten perusteiden esittämisen vuoksi tai turvapaikkamenettelyn ilmeisen väärinkäytön vuoksi.

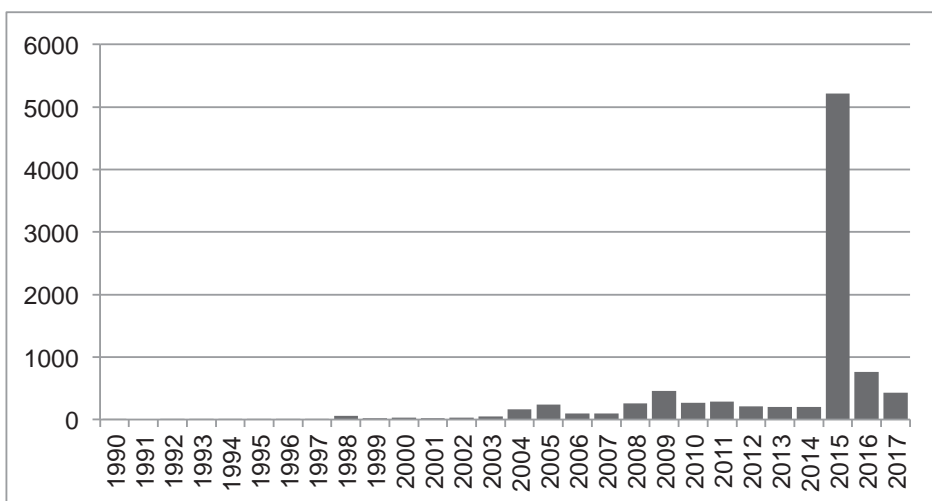

Kuvio 2. Suomesta turvapaikkaa hakeneiden henkilöiden määrät vuosittain 1990–2017

Vuosina 2010–2016 viisi yleisintä kansalaisuutta Suomeen saapuneilla turvapaikanhakijoilla olivat Irakin, Afganistanin, Somalian, Syyrian ja Venäjän federaation kansalaisuudet. Vertaillen Suomeen saapuneiden turvapaikanhakijoiden kansalaisuuksia 1990-luvun alkupuolelta vuoteen 2017 asti havaitaan, että irakilaisien ja afganistanilaisten turvapaikanhakijoiden määrä nousi jyrkästi vuonna 2015. Luvut on esitetty kuvioissa 3 ja 4.

Kuvio 3. Suomesta turvapaikkaa hakeneiden irakilaiden määrät vuosittain 1990–2017¹²

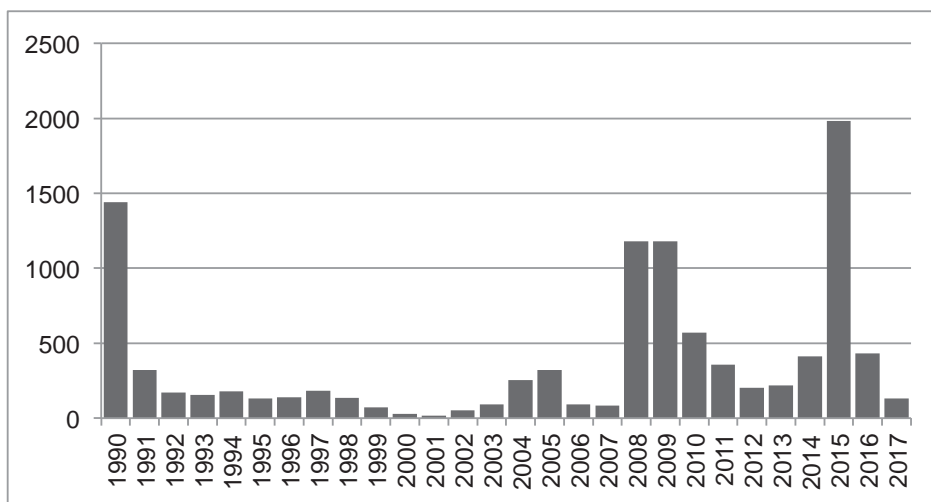

Kuvio 4. Suomesta turvapaikkaa hakeneiden afganistanilaisten määrät vuosittain 1990–2017¹³

Kuviosta 5 nähdään, että somalialaisten turvapaikanhakijoiden määrä lähti ensimmäistä kertaa jyrkkään nousuun 1990-luvun alun jälkeen vuonna 2008. Seuraava piikki asetui vuoteen 2015, jolloin myös irakilaisia ja afganistanilaisia turvapaikanhakijoita tuli runsaasti.

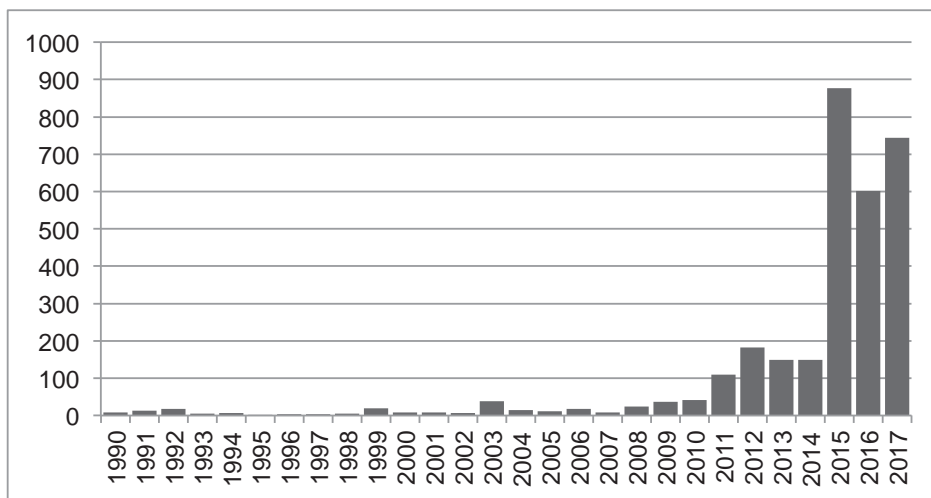
12 Alle 200 henkilön vuotuiset hakijamäärät eivät erotu kuvaajasta.

13 Alle 50 henkilön vuotuiset hakijamäärät eivät erotu kuvaajasta.

Kuvio 5. Suomesta turvapaikkaa hakeneiden somalialaisten määrät vuosittain 1990–2017

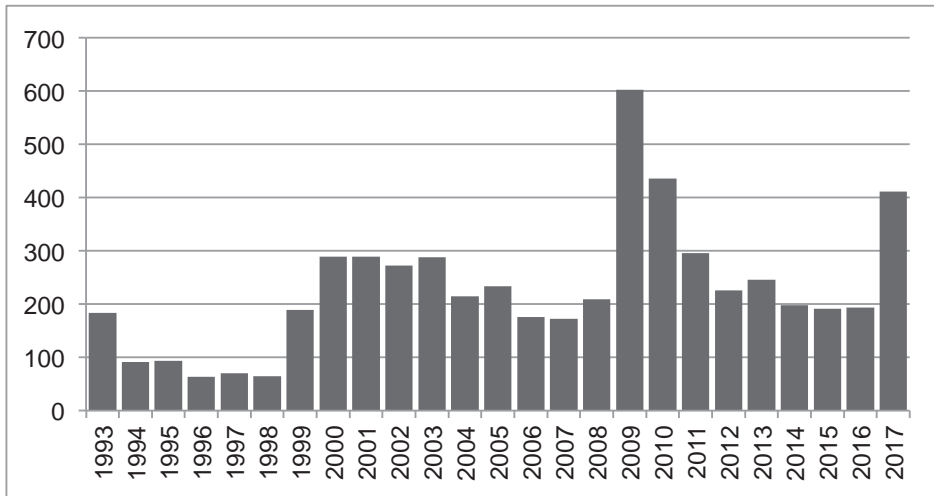
Syyrialaisien turvapaikanhakijoiden määrä alkoi kasvaa 2010-luvulla¹⁴. Syyrialaisia turvapaikanhakijoita tuli sen jälkeen vuosittain alle 200 kunnes vuonna 2015 määrä moninkertaistui. Kuvioista 6 nähdään, että syyrialaisien turvapaikanhakijoiden määrä ei vähentynyt vuonna 2016 yhtä jyrkästi kuin irakilaisien ja afganistanilaisten kohdalla. Vuonna 2017 syyrialaisia turvapaikanhakijoita oli hieman enemmän kuin vuonna 2016.

Kuvio 6. Suomesta turvapaikkaa hakeneiden syyrialaisien määrät vuosittain 1990–2017

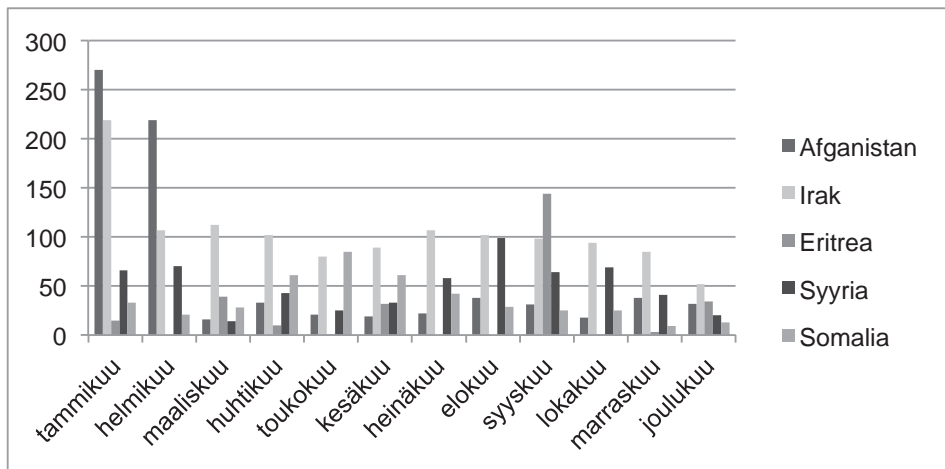
¹⁴ Syyrian sisällissota alkoi vuonna 2011.

Venäläisten turvapaikanhakijoiden määrä ei lisääntynyt vuonna 2015. Venäläiset ovat silti viidenneksi yleisin turvapaikanhakijaryhmä Suomessa vuosina 2010–2016, sillä turvapaikkahakemuksia on tullut tasaisesti 1990- ja 2000-luvulla. Kuviossa 7 näkyy kasvu vuosina 2000–2003 sekä piikit vuosina 2009 ja 2017.

Kuvio 7. Suomesta turvapaikkaa hakeneiden venäläisten määrät vuosittain 1993–2017

Turvapaikanhakijoiden yleisimmät kansalaisuudet vuonna 2016 olivat Irakin, Afganistanin, Syyrian, Somalian ja Eritrean kansalaisuudet. Kuviossa 8 on esitetty hakijamäärien vaihtelu kuukausittain vuonna 2016 näiden kansalaisuuksien osalta. Alkuvuodesta afganistanilaisia turvapaikanhakijoita oli eniten, mutta suurimman hakija-aallon tasoituttua irakilaisien määrä pysyi pääasiassa korkeimpana loppuvuoden ajan. Poikkeuksia olivat toukokuu, jolloin somalialaisia tuli hieman irakilaisia enemmän, ja syyskuu, jolloin Suomeen saapui kuukauden aikana yli puolet kaikista vuonna 2016 turvapaikkaa hakeneista eritrealaisista.

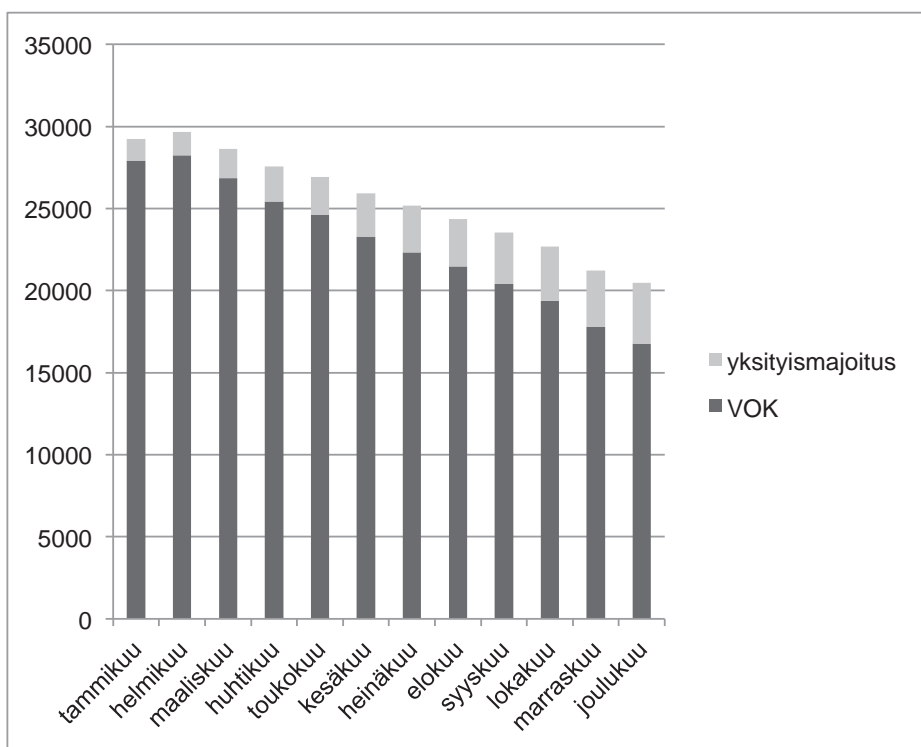

Kuvio 8. Suomesta turvapaikkaa hakeneiden henkilöiden yleisimmät kansalaisuudet vuonna 2016 (lähde: Maahanmuuttovirasto)

Kuviossa 9 on esitetty koko Suomen vastaanottojärjestelmässä kirjoilla olleet henkilöt kuukausittain vuonna 2016. Vastaanottokeskuksissa oli majoittuneena 27 911 henkilöä tammikuun 2016 alussa¹⁵. Lisäksi 1319 henkilöä oli tuolloin yksityismajoituksessa¹⁶. Joulukuun alussa 2016 vastaanottokeskuksissa ja kansanopistoissa oli majoittuneena 16 754 turvapaikanhakijaa. Lisäksi 3712 henkilöä oli yksityismajoituksessa. Suomessa oli siten vuoden 2016 lopussa majoittuneena edelleen tuhansia vuonna 2015 maahan saapuneita turvapaikanhakijoita.

15 Tammikuun 2016 luvusta puuttuu kansanopistojen luvut. Todennäköisesti kokonaismäärä tammikuussa oli täten kuvaajan ilmaisevaa lukua korkeampi noin tuhannella henkilöllä.

16 ”Yksityismajoitus tarkoittaa, että turvapaikanhakija järjestää majoituksensa itse ja asuu turvapaikkaprosessin aikana jossakin muualla kuin vastaanottokeskuksessa. Valtaosa yksityismajoittujista asuu sukulaisten tai tuttavien luona.” (Migri 2017b)

Kuvio 9. Majoitettujen turvapaikanhakijoiden lukumäärät kuukausittain vuonna 2016 (lähde: Maahanmuuttovirasto)

2.3 Aihealueen aiempi tutkimus

Maahanmuuttajien rikollisuutta on tutkittu Yhdysvalloissa huomattavasti vähemmän kuin etnisen taustan yhteyttä rikollisuuteen. Yhtenä syynä tähän on järjestelmien puutteelliset tiedot maahanmuuttotilasta (Morenoff & Astor 2006). Pohjoismaissa on tutkittu maahanmuuttajien rikollisuutta yleisesti (Skarðhamar et al. 2011; Lehti et al. 2014; Skarðhamar et al. 2014). Suomessa on tutkittu ennakoivasti maahanmuuttajien määrän lisääntymisen vaikutusta sisäiseen turvallisuuteen (Laitinen et al. 2016).

Turvapaikanhakijoihin kytkeytyvien rikosten tutkimista vaikeuttavat yleisesti ottaen puutteelliset tiedot turvapaikanhakijastatuksesta rikosilmoituksissa. Pohjoismaissa turvapaikanhakijoihin ja heihin vertautuvien maassa oleskelevien henkilöiden tekemiä rikoksia on tutkittu muun muassa rajaamalla tarkastelun kohteeksi rikokset, joissa epäillyllä ei ole pysyvää asuinpaikkaa maassa ja rajaamalla tarkastelun ulkopuolelle henkilöt, jotka ovat kotoisin maasta, josta tulee kohdemaan vain vähän tai ei ollenkaan turvapaikanhakijoita (Stene 2004; Danmarks statistik 2015). Turvapaikanhakijat on kokeiltu erotella epäillyistä myös kohdistamalla haku henki-

löihin, joilla ei edellisten kriteerien lisäksi ole kohdemaassa henkilötunnusta (Mohn & Ellingsen 2016).

Turvapaikanhakijoiden, pakolaisten ja laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden kokemaa seksuaalista väkivaltaa sekä sen ehkäisyn keinoja on selvitetty haastatteluilla Belgiassa ja Alankomaissa (Keygnaert et al. 2012). Saksassa on poliisin tietoon tullut tapauksia, joissa naiset ja lapset ovat joutuneet seksuaalirikosten kohteeksi vastaanottokeskuksissa niin muiden turvapaikanhakijoiden kuin vastaanottokeskuksen työntekijöiden taholta. Tämä ongelma on erityisesti väliaikaisissa vastaanottokeskukseen siirtymistä edeltävissä hätämajoituksissa, joissa nukutaan yhdessä tilassa (Bonewit & Shreeves 2016).

Alankomaissa ja Sveitsissä on selvitetty rikoksista epäiltyjen turvapaikanhakijoiden määrää poliisin rekisteritietoja käyttämällä. Tutkimuksissa käytiin läpi turvapaikanhakijoiden ikä- ja sukupuolijakauma, lähtömaa sekä rikostyytit (AGAK 2001; Boom et al. 2006). Sveitsissä vuonna 1998 kaikista tuomion saaneista henkilöistä seitsemän prosenttia oli turvapaikanhakijoita. Alankomaissa rekisteröidyistä turvapaikanhakijoista rikoksista epäiltyjen osuus vuonna 2004 oli hieman yli kolme prosenttia, mutta jos kielteisen päätöksen saaneet laittomasti maassa oleskelevat henkilöt otettiin huomioon, nousi osuus noin kymmeneen prosenttiin. Kantaväestöstä rikoksesta epäiltyjä oli puolitoista prosenttia (Boom et al. 2010). Norjassa arvioitiin turvapaikanhakijoiden olleen osallisena alle prosenttiin kaikista päätetyistä rikoksista vuonna 2001 ja puolesta prosentista kahteen prosenttiin vuonna 2016 (Stene 2004; Mohn & Ellingsen 2016). Saksalaisessa tutkimuksessa arvioitiin nuorten miespuolisten turvapaikanhakijoiden vaikuttaneen suurelta osin Ala-Saksin osavaltiossa ilmoitettujen väkivaltarikosten määrän kymmenen prosentin kasvuun vuosina 2015 ja 2016 (Pfeiffer et al. 2018).

Turvapaikkaprosessin aikana voi käydä ilmi, että turvapaikanhakija on syyllistynyt vakaviin rikoksiin lähtömaassaan. Hollantilaisessa artikkelissa pohdittiin aiemman vakavan rikostaustan aiheuttamaa riskiä, sekä sitä, mitkä tekijät estävät kyseisen tiedon jakamisen viranomaisten keskuudessa turvapaikkaprosessin aikana (Reijven & Wijk 2015). Turvapaikanhakijoiden tekemien rikosten noudattamaa kaavaa tutkittiin Hollannissa (Althoff et al. 2006). Hollannissa on myös tutkittu hypoteesien avulla turvapaikkaprosessin eri vaiheissa olevien henkilöiden todennäköisyyttä syyllistyä rikoksiin. Todettiin, että mitä paremmin turvapaikanhakija oli löytänyt paikkansa yhteiskunnasta, sitä epätodennäköisemmin hän syyllistyi rikoksiin (Leerkes et al. 2017).

Pitkittyneen ja epävarman turvapaikkaprosessin vaikutuksia on tutkittu turvapaikanhakijoiden itsemurhariskin kannalta (Rimkeviciene et al. 2017). Turvapaikanhakijoiden mielenterveyttä ja hoitokeinoja on tutkittu useissa tutkimuksissa (Silove et al. 1993; Silove et al. 1997; Weaver & Burns 2001; Pirinen 2008; Masocha & Simpson 2012). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos koordinoi tutkimuksen Suomessa asuvien venäläis-, somalialais- ja kurditaustaisten henkilöiden terveydentilasta (Castaneda et al. 2012). Kahden viimeksi mainitun ryhmän otoksesta kolme neljäsosaa oli turvapaikanhakija- tai pakolaistaustaisia henkilöitä. Tutkimuksessa havaittiin muuan muassa, että otoksen kurditaustaisista naisista joka toisella ja miehistä joka

neljännellä oli vakavia masennus- ja ahdistuneisuusoireita. Tanskalaisessa tutkimuksessa vuonna 2007 selvitettiin vastaanottokeskuksessa vietetyn ajan vaikutusta turvapaikanhakijoiden mielenterveyteen. Turvapaikanhakijoita ohjattiin mielenterveyspalvelujen pariin sitä useammin mitä pidempään he olivat oleskelleet vastaanottokeskuksessa (Hallas et al. 2007). Sisäministeriön hallinnonalan näkökulmasta tehdyssä tarkastelussa muuan muassa ennakoitiin rikollisuuteen liittyviä riskejä laittomasti maahan jääneille turvapaikanhakijoille (Sisäministeriö 2017b).

3 TUTKIMUSAINEISTO JA MENETELMÄT

Tutkimusaineistona olivat poliisiasiaihin tietojärjestelmässä olevat TUPA2-koodin sisältämät ilmoitukset, joissa rikosepäilyn tapahtuma-aika on ollut kokonaisuudessaan vuonna 2016. Ilmoitukset olivat rikos-, sekalais- ja poliisilaki-ilmoituksia. Ilmoituksia löytyi kaikkiaan 1915 ja niissä oli 2701 asianimikettä. Yksi ilmoitus poistettiin aineistosta, sillä se ei millään tavalla liittynyt turvapaikanhakijoihin, joten aineistoksi muodostui 1914 ilmoitusta. Tämän jälkeen ilmoitusaineistoa rajattiin vielä alaluvussa 4.1 kuvatulla tavalla, jolloin pääasialliseksi aineistoksi muodostui 1565 ilmoitusta.

Alkuperäisen aineiston ilmoitusten ja asianimikkeiden lukumäärät ovat korkeampia kuin poliisin tulostietojärjestelmästä samana ajankohtana saadut tiedot: 2366 asianimikettä. Molemmat tiedot perustuvat poliisin rekisterissä oleviin tietoihin, mutta hakutulokset eroavat johtuen erilaisista merkintäkäytännöistä. Poliisin tulostietojärjestelmän luvut perustuvat ainoastaan TUPA2-koodille tarkoitettuun kenttään¹⁷, mutta koodia on jonkin verran käytetty ainoastaan ilmoitustekstissä, jolloin TUPA2-koodin kenttä on jätetty tyhjäksi. Tämän tutkimuksen aineisto koottiin hakemalla kaikki niin kentässä kuin ilmoitustekstissä TUPA2-koodin sisältämät ilmoitukset, joissa tapahtuma-ajankohta oli vuonna 2016. Oikeoppinen merkintätapa on määritelty poliisiasiaihin tietojärjestelmän (Patja) ohjeissa koskien projektijuttuja.¹⁸

Rajoitukset

Tutkimuksessa on käyty ainoastaan läpi poliisin ilmoituksia, ei oikeuden päätöksiä. Lisäksi aineistossa on ilmoituksia koskien juttuja, jotka olivat tutkimushetkellä avoimia ja niiden tilanne on saattanut myöhemmin muuttua. Toisaalta mukana on myös ilmoituksia, joissa tutkinta on päätetty eikä tapausta ole lähetetty syyttäjälle. Rikosilmoituksen tekeminen poliisin järjestelmään ei varmuudella osoita, että rikos on tapahtunut. Näistä syistä tässä raportissa rikosilmoituksista käytetään pelkän rikos-sanan sijaan käsitettä rikosepäily. Turvapaikanhakijoihin liittyvien rikosten oikeusprosessi ja tuomiot vaatisivat oman tutkimuksensa.

Tutkimuksessa on ollut käytettävissä ainoastaan ilmoituksissa ollut tieto. Täten esimerkiksi tieto epäillyn tai uhrin päihtymyksestä on ainoastaan voitu poimia ilmoitustekstistä. Mikäli päihtymystä ei ole mainittu ilmoitustekstissä, on se jäänyt pois datamatriisista.

17 Muun muassa media käyttää poliisin tulostietojärjestelmästä saatuja tietoja turvapaikanhakijoista kertovissa uutisissa. Siten erilaisista merkintäkäytännöistä johtuen nämä tiedot poikkeavat hieman tämän raportin tiedoista.

18 Patjassa ohjeistetaan projektijuttujen luokittelusta seuraavasti: ”Projektijuttuna on luokiteltava juttu, joka on valittu vakavan rikollisuuden torjuntakohteeksi sisäasiainministeriön määräyksen SMDno/2008/2027, 7.4.2009, mukaisessa valintamenettelyssä. Luokittelu mahdollistaa *kyseisen* toiminnan johtamisen, seurannan ja laillisuusvalvonnan. Luokittelun voi tehdä muullekin jutulle, joka liittyy johonkin nimettyyn tiedustelu-, tarkkailu- tai tutkintaprojektiin.”

Rikoksesta epäilty ovat tässä tutkimuksessa henkilöitä, jotka poliisi on kirjannut poliisiasiain tietojärjestelmään rikoksesta epäillyksi. Tarkasteltaessa vain tietyntyyppisiä rikosilmoituksia, kuten esimerkiksi seksuaalirikoksen sisältäviä rikosilmoituksia, tulee ottaa huomioon, että ilmoitus saattaa sisältää myös muita rikosnimikkeitä, joihin on kirjattu rikoksesta epäiltyjä henkilöitä. Täten kaikki seksuaalirikosilmoituksiin epäillyksi kirjatut henkilöt eivät ole välttämättä syyllistyneet juuri seksuaalirikokseen. Koska tutkimuslupa ei yltänyt henkilötietojen käyttöön, näitä henkilöitä ei voitu luotettavasti poistaa aineistosta tietyn tyyppisten rikosten tarkastelun ajaksi. Lisäksi on tapauksia, joissa esimerkiksi varkauden kohteeksi joutunut henkilö pahoinpitelee tekijää. Näitä koskevissa ilmoituksissa kirjataan sekä varkaudesta epäilty henkilö että varkauden kohteeksi joutunut henkilö rikoksesta epäillyksi. Aineistossa oli kuitenkin vain seitsemän tapausta, joissa oli kirjattu henkilö sekä rikoksen uhriksi että epäillyksi samassa ilmoituksessa.

TUPA2-koodin ohjeistuksesta huolimatta ei voida varmuudella tietää, onko koodia käytetty aina turvapaikanhakijoihin liittyvien tehtävien yhteydessä. Samoin ei voida tietää, onko koodia käytetty niissäkin tapauksissa, joissa ei ole voitu varmuudella osoittaa tapaukseen liittyneen turvapaikanhakijoita. Yhdessä TUPA2-ilmoituksessa aineiston 1914 ilmoituksesta oli käytetty termiä ”oletettu turvapaikanhakija”. TUPA2-koodia oli myös käytetty ilmoituksissa, joissa ilmoitustekstin perusteella ei tiedetty tekijästä muuta kuin, että hän oli ulkomaalainen tai ei osannut suomea. Vajaa neljännes aineiston 1565 ilmoituksesta oli sellaisia, joiden ilmoitustekstistä ei ilmenyt selkeästi, että tapaukseen liittyi varmuudella turvapaikanhakija. Tutkintamuis-tiota¹⁹ ei tutkimuksessa käytetty ja on mahdollista, että siellä on ollut tarkentavaa tietoa, mikä olisi varmistanut tapauksen liittyneen turvapaikanhakijoihin.

TUPA2-koodin käyttöön liittyvistä tutkimuksellisista rajoitteista huolimatta tutkimusaineisto kertoo turvapaikanhakijoihin liittyvästä rikollisuudesta varsin laajasti ja uskottavasti. Näin ollen tämä tutkimusraportti osaltaan tuottaa kokonaiskuvaa poliisin tietoon tulleesta rikollisuudesta, jossa turvapaikanhakija on ollut epäiltynä tai uhrina. Lisäksi mukana ovat yleisesti turvapaikanhakijailmiöön liittyneet rikosepäilyt. Siten aineisto auttaa turvapaikanhakijoille tarkoitettua yhteiskunnallisen koulutusmateriaalin kehittämisessä, vaikka se ei kata aivan kaikkea turvapaikanhakijoihin liittyvää rikollisuutta.

19 Tutkintamuis-tiota on poliisin sisäinen muistio rikosilmoituksen ohessa, johon kirjataan tutkintaa edistävää varmentamatonta tietoa.

4 TURVAPAIKANHAKIJOIHIN LIITTYVÄT ILMOITUKSET POLIISIASIAIN TIETOJÄRJESTELMÄSSÄ

4.1 Turvapaikanhakijoihin liittyvien ilmoitusten tapausluokitus

Tutkimusaineisto jaettiin ilmoitusten sisällön perusteella 11 luokkaan, jotka kaikki sisälsivät turvapaikanhakijoihin liittyviä tapauksia. Kahdessa ensimmäisessä luokassa keskitytään ilmoituksiin koskien turvapaikanhakijoiden välisiä pahoinpitelyjä ja uhkailuja. Luokissa kolme ja neljä ovat kaikki aineiston seksuaalirikosepäilyt. Luokkaan viisi on koottu sekä yrityksiä että yksityishenkilöitä koskevat omaisuusrikosepäilyt. Luokassa kuusi ovat turvapaikanhakijoiden ja kantaväestön yhteenotot. Muut kantaväestön turvapaikanhakijoihin kohdistamat rikosepäilyt ovat luokassa seitsemän. Vastaanottokeskuksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuneet rikosepäilyt tekijästä riippumatta ovat luokassa kahdeksan. Luokkaan yhdeksän on sijoitettu viranomaisten ja järjestysmiesten vastustaminen sekä viranomaismenettelyissä tapahtuneet rikosepäilyt. Muut aiempiin luokkiin kuulumattomat tapaukset on sijoitettu luokkaan kymmenen ja viimeisessä luokassa 11 ovat viranomaisten päätökset ja tiedoksiannot turvapaikanhakijoille. Kyseiseen luokkaan ei sisälly yhtään rikosilmoitusta. Ilmoitusten jakautuminen on esitetty taulukossa 1.

Luokitus tehtiin suurimmaksi osaksi rikostyyppin ja tilanteen osapuolten perusteella. Ainoastaan luokassa kuusi, joka sisältää turvapaikanhakijoiden ja kantaväestön väliset pahoinpitelyt ja uhkailut, ei ole luokitteluperusteena rikoksesta epäilty tai rikosepäilyyn kohteeksi joutunut taho. Lisäksi luokassa viisi on osittain poikettu tästä sijoittamalla sinne vastaanottokeskuksen asukkaisiin kohdistuneet omaisuusrikosepäilyt niissäkin tapauksissa, joissa tekijä ei ole selvillä. Rikosepäilyyn tapahtumapaikka ei vaikuttanut luokitteluun muuten kuin luokan kahdeksan osalta, joka painottuu vastaanottokeskuksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuneisiin rikoksiin. Koska henkilökunta kuuluu kyseiseen luokkaan, sisältyy siihen kuitenkin jonkin verran myös muualla kuin vastaanottokeskuksissa tapahtuneita rikosepäilyjä. Seuraavaksi esitellään ilmoitusaineistosta poimittuja esimerkkejä, jotka on luokiteltu tutkimuksen tapausluokituksen mukaisesti.

1. Turvapaikanhakijoiden tai muiden ulkomaalaisten väliset pahoinpitelyt ja uhkailut (n=568)

Ilmoitus koskee pahoinpitelyä tai uhkailua, jossa kaikki osapuolet ovat turvapaikanhakijoita, tai jossa ainakin yksi osapuoli on turvapaikanhakija ja toinen tai muut ovat ulkomaan kansalaisia. Lisäksi luokka sisältää tapaukset, joissa on mainittu turvapaikanhakijan häiriköineen vastaanottokeskuksessa, mutta ei yksilöity

kehen tai mihin häiriköinti kohdistui. Luokka ei sisällä turvapaikanhakijoiden keskeisiä lähisuhdeväkivaltatapauksia vaan ne ovat luokassa kaksi.

- Irakilainen turvapaikanhakija pahoinpitelee vastaanottokeskuksessa huonekaveriansa nyrkillä päähän lyömällä ja kylkeen potkaisemalla, sekä antaa toistuvia tappouhkauksia luultuaan tämän kertoneen työntekijöille hänen tupakoinnistaan ja alkoholin käytöstään, mikä on sisätiloissa kiellettyä.
- Alaikäinen irakilainen turvapaikanhakija huomauttaa vastaanottokeskuksessa ruokaa laittavalle niin ikään alaikäiselle afganistanilaiselle turvapaikanhakijalle liian kovalla olevasta musiikista, minkä jälkeen afgaani uhkaa häntä kädessään olevalla leipäveitsellä. Tilanteeseen puuttunut turvapaikanhakija sanoo, että tilannetta edelsi suusanallinen riita.

2. Turvapaikanhakijoiden välinen lähisuhdeväkivalta (n=100)

Ilmoitus sisältää turvapaikanhakijoiden väliset tapaukset, jotka täyttävät lähisuhdeväkivallan määritelmän eli rikoksesta epäilty on väkivallan kohteen nykyinen tai entinen kumppani, perheenjäsen tai muuten läheinen ihminen (THL 2016). Lähisuhdeväkivallan tunnusmerkistö on tulkittu ilmoitustekstistä. Tämä luokka ei sisällä seksuaalirikosepäilyjä vaan ne ovat luokassa kolme muiden turvapaikanhakijoihin kohdistuneiden seksuaalirikosepäilyjen kanssa.

- Vastaanottokeskuksen asukkaat ilmoittavat huoneessa makaavasta tajuttomasta irakilaisnaisesta, jonka tämän aviomies sanoo kaatuneen. Myöhemmin nainen kertoo, että aviomies oli lyönyt häntä päähän ja väkivaltaa oli jo jatkunut yli kymmenen vuotta.
- Äidin nähdään vievän tyttärensä kahden miehen seurassa vastaanottokeskuksen pesutupaan ja heidän poistuessaan vartija havaitsee tytön silmäkulman olevan auki.
- Vastaanottokeskuksen vartija näkee miespuolisen turvapaikanhakijan potkaisevan maassa makaavaa alaikäistä poikaansa keittiössä torumisen päätteeksi.

3. Turvapaikanhakijoihin kohdistuneet seksuaalirikosepäilyt (n=30)

Luokka sisältää ilmoitukset, joissa turvapaikanhakijan epäillään joutuneen seksuaalirikoksen kohteeksi. Muut ulkomaalaiset tai ulkomaalaistaustaiset, joiden epäillään joutuneen seksuaalirikoksen kohteeksi, ovat luokassa neljä.

- Naispuolinen turvapaikanhakija kertoo joutuneensa raiskatuksi useita kertoja yksityisasunnossa, jonne oli muuttanut aikeinaan mennä myöhemmin naimisiin siellä asuvan ulkomaalaistaustaisen miehen kanssa.

- Miespuolinen turvapaikanhakija menee naimisiin naispuolisen turvapaikanhakijan kanssa ja raiskaa tämän useita kertoja vastaanottokeskuksessa häiden jälkeen. Lisäksi hän kiristää ja uhkailee vaimoaan puukolla ja sanoo tekevänsä jotain pahaa hänen perheelleen.
- Miespuolinen turvapaikanhakija painostaa nuorta naispuolista turvapaikanhakijaa seksuaaliseen kanssakäymiseen uhkailemalla hänen ulkomailla olevaa perhettään.

4. Suomalaisiin kohdistuneet seksuaalirikosepäilyt (n=131)

Ilmoituksessa epäillään Suomen kansalaisen joutuneen turvapaikanhakijan tekemän seksuaalirikoksen kohteeksi. Luokkaan on myös sijoitettu viisi tapausta, joissa epäillyn seksuaalirikoksen kohteena on ollut jonkun muun maan kansalainen, joka oleskelee Suomessa, mutta ei ole turvapaikanhakija.

- Irakilainen mies suutelee erittäin päihtynyttä suomalaisnaista viikonloppuyönä ulkoalueella kaupungin keskustassa naisen ja tämän vähemmän päihtyneen ystävän estelyistä huolimatta. Irakilaismiehen seurassa olevat miehet estävät naisen ystävää puuttumasta tilanteeseen.
- Kaksi irakilaismiestä ahdistelee kahta nuorta suomalaisnaista yökerhon tanssilattialla. Naisten mentyä vessaan miehet seuraavat heitä samaan koppiin ja toinen miehistä raiskaa toisen naisista toisen miehen estäessä kumpakaan naista poistumasta.
- Äiti ilmoittaa alaikäisen tyttärensä olleen sukupuoliyhteydessä aikuisen miespuolisen turvapaikanhakijan kanssa. Vastaanottokeskuksen työntekijä on myös kuullut muilta asukkailta, että näin olisi ollut. Mies kiistää asian.

5. Turvapaikanhakijoiden omaisuusrikosepäilyt (n=258)

Ilmoituksessa epäillään turvapaikanhakijaa omaisuusrikoksesta, kuten myymälävarkaudesta tai taskuvarkaudesta. Vastaanottokeskuksissa tapahtuneet asukkaiden omaisuuden katoamiset on myös luokiteltu tähän, vaikka tekijä olisi jäänyt epäselväksi. Lisäksi luokkaan on sijoitettu vandalismpäilyt. Turvapaikanhakijoihin kohdistuneet omaisuusrikosepäilyt, joissa tekijän epäillään olevan suomalainen, on sijoitettu luokkaan seitsemän. Vastaanottokeskuksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuneet omaisuusrikosepäilyt on sijoitettu luokkaan kahdeksan.

- Irakilaismies välittää muille irakilaisille vuokra-asuntoa, mutta antaa lukkoon sopimattoman avaimen ja katoaa saatuaan takuurahat.
- Irakilaismies penkoo viikonloppuyönä ravintolassa suomalaisnaisen laukkuja mutta pakenee viemättä mitään naisen huomattua teon.
- Vastaanottokeskuksessa asuvat afganistanilaiset turvapaikanhakijat syyttävät samassa asunnossa asuvaa iranilaista turvapaikanhakijaa heidän

omaisuutensa varastelusta. Iranilaisen mukaan heidän välillään on ollut uskonnollisia erimielisyyksiä.

- Kaksi alaikäistä turvapaikanhakijaa varastaa tavaratalosta noin tuhannen euron edestä takkeja.
- Kaksi turvapaikanhakijaa syö yhdessä kolmioleivän ruokakaupassa ja poistuvat maksamatta.

6. Turvapaikanhakijoiden ja kantaväestön väliset pahoinpitelyt ja uhkailut (n=115)

Ilmoituksessa on pahoinpitely- tai uhkailuepäily, jossa ainakin yksi osapuoli on suomalainen, mutta ei vastaanottokeskuksen työntekijä tai muu virkaa hoitava tai järjestystä ylläpitävä henkilö. Tämänkaltaiset ilmoitukset on sijoitettu tähän luokkaan riippumatta siitä, oliko tilanteen käynnistäjänä turvapaikanhakija vai suomalainen. Muut turvapaikanhakijoihin suomalaisten taholta kohdistuneet rikosepäilyt on luokiteltu luokkaan seitsemän.

- Alaikäisiä ja täysikäisiä afganistanilaisia turvapaikanhakijoita pahoinpitelee irakilaista turvapaikanhakijaa yleisellä paikalla. Alaikäisiä suomalaistyttöjä menee tilanteeseen väliin ja he loukkaavat itseään lievästi.
- Vahvasti päihtynyt suomalaismies lyö nyrkillä niskaan itselleen entuudestaan tuntematonta irakilaista miestä ravintolan edessä viikonloppuyönä.
- Irakilainen turvapaikanhakija seuraa baarissa naista, joka pyytää apua suomalaismieheltä. Suomalaismiehen juteltua irakilaisen kanssa puskee irakilainen suomalaista naamaan ja tämä kaatuu maahan tajuttomaksi. Irakilainen sanoo, että hänen kimppuunsa oli käymässä useita henkilöitä.
- Suomalainen nuori mies uhkailee irakilaista turvapaikanhakijaa puukolla ja lyö tätä useaan kertaan pään alueelle julkisella paikalla. Suomalaisen seurassa olevat henkilöt yrittävät estää tekijää.

7. Kantaväestön turvapaikanhakijoihin kohdistamat muut rikosepäilyt (n=15)

Ilmoituksessa turvapaikanhakijan epäillään joutuneen suomalaisen tekemän rikoksen kohteeksi, mutta kyseessä ei ole pahoinpitely, uhkailu tai seksuaalirikos. Myös turvapaikanhakijajailmiöön kohdistuneet rikosepäilyt on sijoitettu tähän luokkaan.

- Valtateiden ylikulkuihin ja muihin yleisiin paikkoihin ilmestyy islamin ja maahanmuuton vastaisia banderolleja.
- Kunnan turvapaikka-asioita hoitavan tahon Facebook-sivuille lähetetään uhkaavia viestejä.
- Suomalainen nainen ja mies uhkaavat alaikäistä turvapaikanhakijaa puukolla ja varastavat tämän polkupyörän.

8. Vastaanottokeskuksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuneet rikosepäilyt (n=119)

Ilmoituksessa rikosepäilyn kohteena on vastaanottokeskus, jokin sen osa tai vastaanottokeskuksen henkilökuntaan kuuluva henkilö tai heille kuuluva omaisuus. Seksuaalirikosepäilyt on sen sijaan luokiteltu luokkiin kolme ja neljä.

- Alaikäinen iranilainen turvapaikanhakija uhkailee vastaanottokeskuksen henkilökuntaa tappamisella, koska ei päässyt haluamaansa vastaanottokeskukseen.
- Vastaanottokeskuksen asuintilojen yhteydessä olevan käytävän verhot syttyvät palamaan. Epäiltynä oli irakilainen turvapaikanhakija.
- Irakilainen turvapaikanhakija käy yllättäen vastaanottokeskuksen ohjaajan kimppuun ruokalassa. Taustalla on myös poliisin vastustamista ja samanlaista käytöstä toisessa vastaanottokeskuksessa.
- Joukko alaikäisiä ja täysikäisiä suomalaisnuoria hakkaa vastaanottokeskuksessa asunnon ovea pesäpallomailalla ja haastaa riitaa asukkaiden kanssa.

9. Viranomaisten vastustaminen ja viranomaisiin liittyvät rikosepäilyt (n=70)

Ilmoitus sisältää viranomaisen tai järjestysmiehen vastustamista, viranomaismenettelyssä annetun väärän lausuman tai väärennetyn henkilöpaperin esittämisen. Lisäksi luokkaan on sijoitettu turvapaikanhakijoiden epäilykset viranomaisten menettelyn laillisuudesta. Vastaanottokeskusten järjestysmiehiin kohdistuneet rikosepäilyt ovat luokassa kahdeksan.

- Irakilaiselle turvapaikanhakijalle on lähetetty Suomeen kaksi väärennettyä Irakin asuinpaikkatodistusta.
- Turvapaikanhakija käyttäytyy aggressiivisesti ja vastustaa poliisia lyömällä, potkimalla, puremalla ja päällä pukkaamalla maastapoiston yhteydessä.
- Turvapaikanhakija yrittää käyttää luvattomasti hallussaan olevaa OC-kaasusumutinta järjestyksenvalvojaa vastaan ostoskeskuksessa.

10. Muut (n=159)

Ilmoitus sisältää sellaisen tapauksen, että sitä ei voi sijoittaa mihinkään muuhun luokkaan. Tällaisia tapauksia ovat muun muassa itsetuhoisuus, kadonneesta henkilöstä tehty ilmoitus, lähestymiskieltoasiat, virka-apupyynnöt, huumausainerikosepäilyt, liikenne rikokset, viestintärauhan rikkominen ja epäselvät pahoinpitelyt.

- Työsuojeluviranomaiset havaitsevat tarkastuksen yhteydessä ravintolassa olevan töissä turvapaikanhakijoita, joilla ei ole työnteon oikeutta.

- Rantavedestä löydetään hukuttautumalla itsemurhan tehnyt nuori afganistanilainen turvapaikanhakija.
- Kahdelta vastaanottokeskuksen asukkaalta löydetään hallustaan pieni määrä kannabista.

11. Ilmoitusluontoiset asiat (n=349)

Ilmoituksessa on pelkkä viranomaisen päätös tai tiedoksianto, kuten käännyt-
täminen tai turvapaikkatutkinta. Kaikki luokan ilmoitukset ovat S-ilmoituksia.

Taulukko 1. Turvapaikanhakijoihin liittyvät poliisin ilmoitukset vuodelta 2016 tapausluokittain

	n	%
Turvapaikanhakijoiden tai muiden ulkomaalaisten väliset pahoinpitelyt ja uhkailut	568	30 %
Turvapaikanhakijoiden välinen lähisuhdeväkivalta	100	5 %
Turvapaikanhakijoihin kohdistuneet seksuaalirikosepäilyt	30	2 %
Suomalaisiin kohdistuneet seksuaalirikosepäilyt	131	7 %
Turvapaikanhakijoiden omaisuusrikosepäilyt	258	13 %
Turvapaikanhakijoiden ja kantaväestön väliset pahoinpitelyt ja uhkailut	115	6 %
Kantaväestön turvapaikanhakijoihin kohdistamat muut rikosepäilyt	15	1 %
Vastaanottokeskuksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuneet rikosepäilyt	119	6 %
Viranomaisten vastustaminen ja viranomaisiin liittyvät rikosepäilyt	70	4 %
Muut	159	8 %
Ilmoitusluontoiset asiat	349	18 %
Yhteensä	1914	100 %

Luokka 11, ilmoitusluontoiset asiat, on syytä jättää analyyseistä pois, sillä luokassa olevat ilmoitukset eivät ole varsinaisia rikosepäilyjä. Taulukosta 2 nähdään, miten tapaukset jakaantuvat, kun kyseinen luokka jätetään pois.

Taulukko 2. Turvapaikanhakijoihin liittyvät poliisin ilmoitukset vuodelta 2016 tapausluokittain ilman luokkaa 11

	n	%
Turvapaikanhakijoiden tai muiden ulkomaalaisten väliset pahoinpitelyt ja uhkailut	568	36 %
Turvapaikanhakijoiden välinen lähisuhdeväkivalta	100	6 %
Turvapaikanhakijoihin kohdistuneet seksuaalirikosepäilyt	30	2 %
Suomalaisiin kohdistuneet seksuaalirikosepäilyt	131	8 %
Turvapaikanhakijoiden omaisuusrikosepäilyt	258	16 %
Turvapaikanhakijoiden ja kantaväestön väliset pahoinpitelyt ja uhkailut	115	7 %
Kantaväestön turvapaikanhakijoihin kohdistamat muut rikosepäilyt	15	1 %
Vastaanottokeskuksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuneet rikosepäilyt	119	8 %
Viranomaisien vastustaminen ja viranomaisiin liittyvät rikosepäilyt	70	4 %
Muut	159	10 %
Yhteensä	1565	100 %

4.2 Yleiskuva turvapaikanhakijoihin liittyvistä ilmoituksista

Edellisessä luvussa käytiin läpi turvapaikanhakijoihin liittyvien ilmoitusten tapausluokitus. Koska luokka 11 koostuu ainoastaan ilmoitusluontoisista asioista ja muodostaa lähes viidenneksen tutkimusaineistosta, on perusteltua jättää siihen kuuluvat tapaukset pois analyysistä. Näin saadaan tarkempi kuva Suomessa tapahtuneista turvapaikanhakijoihin liittyvistä rikosepäilyistä. Luokan 11 ilmoitukset ovat kaikki S-ilmoituksia²⁰.

Lopullinen tutkimusaineisto koostuu täten 1565 poliisin tietoasiainjärjestelmään kirjattua ilmoituksesta, jotka voivat olla rikosilmoituksia (R-ilmoitus), sekalaisilmoituksia (S-ilmoitus) tai poliisilakiperusteisia kiinnottoja (P-ilmoitus). Aineistosta R-ilmoituksia on 74 prosenttia, S-ilmoituksia seitsemän prosenttia ja P-ilmoituksia 19 prosenttia. Luvut on esitetty taulukossa 3. Tarkastelun kohteena ovat lopullisen tutkimusaineiston ilmoitusten tapausluokitus, tapahtumapaikka, tapahtumakunta, tapausten osapuolet, rikosnimikkeet sekä rikoksesta epäiltyjen²¹ ja uhrien piirteet.

20 S-ilmoituksia on myös muissa luokissa, joten luokan 11 jättäminen pois ei poista aineiston kaikkia S-ilmoituksia.

21 Ainoastaan R-ilmoituksissa voi olla rikosnimikkeitä ja rikoksesta epäiltyjä henkilöitä. S-ilmoituksissa voi olla muita asianimikkeitä kuten kadonnut henkilö tai muu tutkinta. P-ilmoituksissa kirjataan asianimikkeeksi vain poliisilakiperusteiset kiinniotot.

Taulukko 3. Ilmoitustyyppi turvapaikanhakijoihin liittyvissä poliisin ilmoituksissa

	n	%
R	1159	74 %
S	113	7 %
P	293	19 %
Yhteensä	1565	100 %

Taulukosta 4 nähdään, että ilmoituksista lähes kolme neljästä oli päätetty aineiston poimintahetkellä.²² Avoimia aineiston jutuista oli 16 prosenttia ja loput kymmenen prosenttia keskeytettyjä.²³ Seksuaalirikosepäilyjen kohdalla avoimien ilmoitusten osuus oli isompi. Avoimia ilmoituksia oli runsas neljännes ja päätettyjä vastaavasti vajaa kaksi kolmasosaa. Keskeytettyjen osuus oli seksuaalirikosepäilyjen kohdalla suunnilleen sama kuin koko aineistossa.

Taulukko 4. Ilmoituksen tila turvapaikanhakijoihin liittyvissä poliisin ilmoituksissa aineiston poimintahetkellä

	n	%
Tutkinta päätetty	1164	74 %
Avoin	244	16 %
Keskeytetty	157	10 %
Yhteensä	1565	100 %

Turvapaikanhakijoihin liittyvät rikosepäilyt tapahtuivat useimmiten vastaanottokeskuksessa, joka oli tapahtumapaikkana 46 prosentissa rikosepäilyistä. Toiseksi eniten tapauksia oli julkisella paikalla, johon kuuluvat ulkoalueiden lisäksi muun muassa ravintolat ja myymälät. Yksityisasunnoissa tapahtui viisi prosenttia tapauksista. Tapahtumapaikkojen jakautuminen on esitetty taulukossa 5.

22 Ilmoitus päätetään, kun juttu lähetetään syyttäjälle tai siitä tehdään syyttämäjättämispäätös kustannussyistä tai vähäisyys-, nuoruus- tai kohtuusperiaatteella (laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997) 1:7–8 §).

23 Esitutkinta voidaan keskeyttää tutkinnanjohtajan päätöksellä, mikäli rikoksesta ei epäillä ketään eikä asiaan vaikuttavaa selvitystä ole saatavissa. Esitutkintaa on kuitenkin jatkettava mahdollisimman pikaisesti, mikäli edellytyksiä keskeyttämiselle ei enää ole (esitutkintalaki (805/2011) 3:13 §).

Taulukko 5. Tapahtumapaikka turvapaikanhakijoihin liittyvissä poliisin ilmoituksissa

	n	%
Vastaanottokeskus	727	46 %
Julkinen paikka	610	39 %
Tuntematon	88	6 %
Yksityisasunto	86	5 %
Viranomaismenettely	39	2 %
Internet	15	1 %
Yhteensä	1565	100 %

Turvapaikanhakijoita oli majoittuneena 111 paikkakunnalla vuonna 2016. Helsinki oli yleisin majoittumispaikkakunta, kun lasketaan vastaanottokeskuksissa kirjoilla olleiden asukasmäärien kuukausittainen keskiarvo. Seuraavaksi yleisimmät majoittumispaikkakunnat olivat järjestyksessä Espoo, Oulu, Vantaa ja Turku. (Maahanmuuttovirasto)

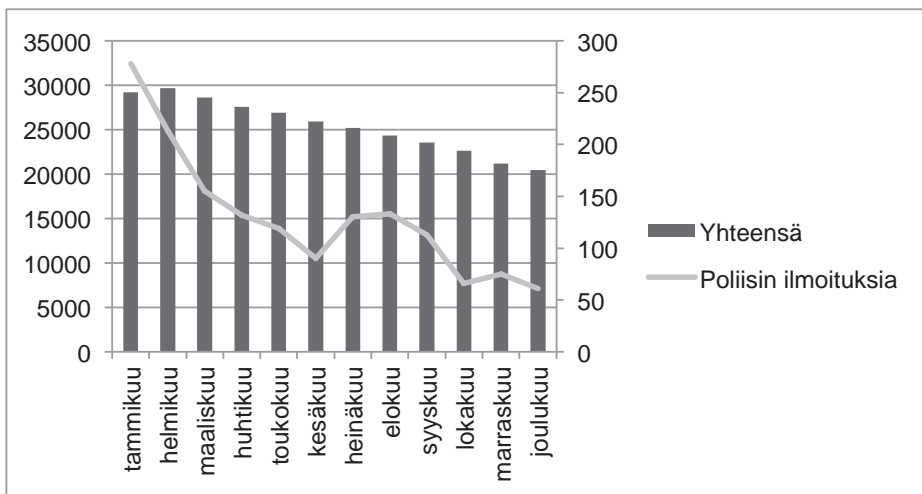
Turvapaikanhakijoihin liittyviä poliisin ilmoituksia kirjattiin 103 eri paikkakunnalla, joista kymmenen yleisintä on esitetty taulukossa 6. Ilmoitusten tapahtumapaikkakunta oli Helsinki lähes joka neljännessä tapauksessa. Espoon osuus oli 12 prosenttia ja Lahden seitsemän prosenttia. Loppujen paikkakuntien osuudet jäivät alle viiteen prosenttiin paikkakuntaa kohden.

Taulukko 6. Turvapaikanhakijoihin liittyvien poliisin ilmoitusten yleisimmät tapahtumapaikkakunnat (n=1565)

	n	%
Helsinki	370	24 %
Espoo	195	12 %
Lahti	112	7 %
Jyväskylä	63	4 %
Tampere	48	3 %
Heinola	47	3 %
Hämeenlinna	42	3 %
Kirkkonummi	36	2 %
Oulu	33	2 %
Vantaa	29	2 %
Muut	590	38 %
Yhteensä	1565	100 %

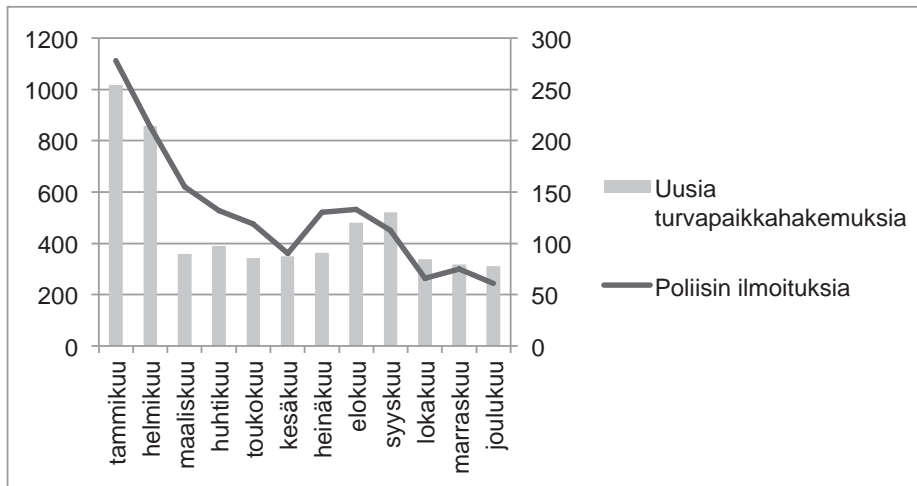
Helsinki ja Espoo olivat siten yleisimmät majoittumispaikkakunnat sekä yleisimmät kunnat, joissa turvapaikanhakijoihin liittyviä poliisin ilmoituksia kirjattiin. Lahti sen sijaan oli vasta viidenneksitoista yleisin majoittumispaikkakunta mutta kolmanneksi yleisin kunta, jossa ilmoituksia kirjattiin. Myös Heinola oli suhteessa ylhäällä ilmoituslistassa paikkakunnalla majoittuneiden turvapaikanhakijoiden määrään suhteutettuna. Oulussa ja Vantaalla taas ilmoituksia kirjattiin harvemmin suhteessa paikkakuntien turvapaikanhakijoiden majoittumislukuihin. Viidenneksi yleisin majoittumispaikkakunta Turku jäi ilmoitusten kirjaamispaikkana vielä kauemmaksi. Kaikilla edellä mainituilla paikkakunnilla oli niin vastaanottokeskuksessa kuin yksityismajoituksessa olevia turvapaikanhakijoita.

Kuviosta 10 nähdään, että majoittuneiden turvapaikanhakijoiden määrä oli alkuvuodesta 2016 koko maassa lähes 30 000 ja loppuvuodesta enää hieman yli 20 000. Määrän väheneminen johtui hyväksytyistä turvapaikkahakemuksista, maasta poistetuista henkilöistä, vapaaehtoisesti poistuneista henkilöistä sekä ns. kadonneista turvapaikanhakijoista, joiden olinpaikasta ei ollut enää tietoa. Poliisin kirjaamat turvapaikanhakijoihin liittyvät ilmoitukset vähenivät koko vuoden aikana jyrkemmin kuin turvapaikanhakijoiden kokonaismäärä maassa. Kuviosta 10 myös havaitaan poliisin ilmoitusten määrän nousseen loppukesästä turvapaikanhakijoiden kokonaismäärän vähenemisestä huolimatta.

Kuvio 10. Koko maassa majoittuneiden turvapaikanhakijoiden määrä kuukausittain sekä turvapaikanhakijoihin liittyvät poliisin ilmoitukset vuonna 2016 (n=1565)

Kuviossa 11 on kuvattu uusien turvapaikkahakemusten määrä kuukausittain verrattuna turvapaikanhakijoihin liittyviin poliisin ilmoituksiin.²⁴ Poliisin ilmoitusten määrä kääntyi nousuun heinäkuussa, jolloin turvapaikkahakemuksia ei ollut paljon kesäkuuta enemmän, mutta elokuussa sekä hakemuksia että poliisin ilmoituksia oli alkukesää enemmän.

Kuvio 11. Uusien turvapaikkahakemusten määrä kuukausittain (N=5651) sekä turvapaikanhakijoihin liittyvät poliisin ilmoitukset vuonna 2016 (n=1565)

Alkuvuodesta 2016 toteutettiin paljon vastaanotto toiminnan henkilöstön ammattitaitoa lisääviä koulutuksia, joka näkyi oikeusministeriön tekemän selvityksen mukaan vastaanottokeskusten asukkaiden turvallisuudentunteen lisäksi poliisin työtehtävien vähentymisenä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonnan osalta. Turvapaikanhakijoiden tulee myös suorittaa suomalaisen yhteiskunnan peruskurssi, joka lisää ymmärrystä yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista. (Oikeusministeriö 2017).

Seksuaalirikosepäilyjä tapahtui 46 eri paikkakunnalla. Koko aineiston ohella myös ne painottuivat Helsinkiin. Kymmenen yleisintä paikkakuntaa on esitetty taulukossa 7.

24 Turvapaikkahakemusten määriä tarkastellessa tulee ottaa huomioon se, että 15 prosenttia hakemuksista on uusintahakemuksia. Rikoksista epäillyistä henkilöistä ei tiedetä, kuinka pitkään he ovat oleskelleet maassa rikoksen tapahtumahetkellä. Täten uusien turvapaikkahakemusten ja poliisin ilmoitusten suhteesta ei voida vetää suoria johtopäätöksiä.

Taulukko 7. Turvapaikanhakijoihin liittyvien seksuaalirikosepäilyjen yleisimmät tapahtumapaikkakunnat (n=161)

	n	%
Helsinki	39	24 %
Jyväskylä	11	7 %
Lahti	8	5 %
Espoo	7	4 %
Kouvola	6	4 %
Pori	6	4 %
Siilinjärvi	6	4 %
Hämeenlinna	5	3 %
Kotka	5	3 %
Oulu	5	3 %
Muut	63	39 %
Yhteensä	161	100 %

Seksuaalirikosepäilyjen tapahtumapaikkana oli useimmiten julkinen paikka, kuten katu, puisto tai anniskeluravintola. Myös yksityisasunnoissa tapahtui enemmän seksuaalirikosepäilyjä koko aineistoon verrattuna. Vastaanottokeskuksissa sen sijaan seksuaalirikosepäilyjä tapahtui harvemmin. Luvut on esitetty taulukossa 8.

Taulukko 8. Tapahtumapaikka turvapaikanhakijoihin liittyvissä seksuaalirikosilmoituksissa

	n	%
Julkinen paikka	96	60 %
Yksityisasunto	35	22 %
Vastaanottokeskus	18	11 %
Tunteamaton	12	7 %
Yhteensä	161	100 %

Tapausten osapuolet on esitetty taulukossa 9. Turvapaikanhakijoihin liittyvistä rikosepäilyistä yli puolet oli turvapaikanhakijoiden välisiä tapauksia, joihin kuuluivat muun muassa turvapaikanhakijoiden väliset pahoinpitelyt ja uhkailut sekä toiselta turvapaikanhakijalta varastaminen. Samaan luokkaan kuuluivat myös tapaukset, joissa ei turvapaikanhakijan lisäksi ollut vastapuolta. Tällaisia tapauksia olivat esimerkiksi häiriköinti vastaanottokeskuksessa, joissa ei ollut erikseen mainittu kehen häiriköinti kohdistui, tai itsensä vahingoittaminen.

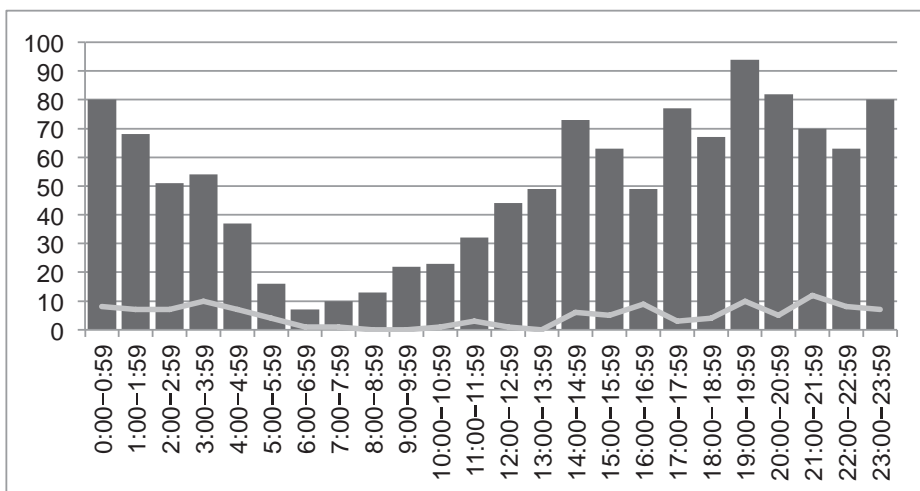
Turvapaikanhakijoiden ja suomalaisten välisiä tapauksia oli viidennes rikosepäilyistä. Joka kymmenes tapaus oli turvapaikanhakijoiden ja yritysten välisiä. Tähän luokkaan kuuluivat muun muassa näpistyksiset ja myymälävarkaudet. Seitsemän prosenttia tapauksista oli turvapaikanhakijoiden ja vastaanottokeskusten välisiä asioita, joissa rikosepäily kohdistui esimerkiksi vastaanottokeskuksen rakenteisiin, irtaimistoon tai henkilökuntaan.

Taulukko 9. Turvapaikanhakijoihin liittyvien ilmoitusten osapuolet

	n	%
Turvapaikanhakijoiden väliset tapaukset	854	55 %
Turvapaikanhakijoiden ja suomalaisten väliset tapaukset	309	20 %
Turvapaikanhakijoiden ja yritysten väliset tapaukset	152	10 %
Turvapaikanhakijoiden ja vastaanottokeskusten väliset tapaukset	112	7 %
Turvapaikanhakijoiden ja valtion väliset tapaukset	58	4 %
Turvapaikanhakijoiden ja tuntemattomien väliset tapaukset	52	3 %
Muut	28	2 %
Yhteensä	1565	100 %

Turvapaikanhakijoiden välisissä tapauksissa erottuivat erityisesti turvapaikanhakijoiden väliset pahoinpitelyt sekä yleinen vastaanottokeskuksissa häiriköinti, jossa ei ollut selkeää toista osapuolta. Turvapaikanhakijoiden ja suomalaisten välisissä tapauksissa oli useimmiten kyse joko suomalaisen kohdistuneesta seksuaalirikosepäilystä tai turvapaikanhakijoiden ja suomalaisten välisistä pahoinpitelyistä tai uhkailuista. Turvapaikanhakijoiden välisistä tapauksista kaksi kolmesta tapahtui vastaanottokeskuksessa ja vajaa viidennes julkisella paikalla. Turvapaikanhakijoiden ja suomalaisten välisistä tapauksista taas yli kolme neljäsosaa tapahtui julkisella paikalla, runsas kymmenesosa yksityisasunnoissa ja muutama prosentti vastaanottokeskuksessa.

Kuviosta 12 nähdään, että turvapaikanhakijoihin liittyviä rikosepäilyjä tapahtui eniten ilta- ja yöaikaan. Tapauksista 55 prosenttia tapahtui iltaseitsemän ja aamuviihden välillä. Seksuaalirikosepäilyt painoutuivat vielä hieman enemmän tälle ajalle. Kyseisten kellonaikojen välillä tapahtui seksuaalirikosepäilyistä 68 prosenttia.

Kuvio 12. Turvapaikanhakijoihin liittyvien rikosepäilyjen tapahtuma-aika²⁵
**Kaikki tapaukset luokkaa 11 lukuun ottamatta, ja joihin oli aika merkitty, on kuvattu palkkeina (n=1224). Seksuaalirikosepäilyt, joihin oli merkitty aika, on vielä erikseen kuvattu viivakuvaajana (n=119).*

Viikonpäivien osalta kaikki rikosepäilyt jakautuivat varsin tasaisesti ja viikonloppuna oli vain pientä nousua. Sen sijaan seksuaalirikosepäilyt painottuivat selkeämmin viikonloppuihin. Niistä tapahtui perjantain ja sunnuntain välillä 53 prosenttia.

Rikosepäilyistä 1164 tapauksesta oli tieto, oliko juttu lähtenyt syyttäjälle. Syyttäjälle oli näistä tapauksista lähtenyt 36 prosenttia. Seksuaalirikosepäilyjen kohdalla tieto oli 101 tapauksesta ja näistä jutuista 62 prosenttia oli lähtenyt syyttäjälle.

4.3 Rikosnimikkeet turvapaikanhakijoihin liittyvissä rikosilmoituksissa

Rikosnimikkeitä tarkastellessa otetaan otokseksi ainoastaan aineiston rikosilmoitukset (n=1159), sillä sekalaisilmoitukset ja poliisilakiperusteiset kiinniotot eivät sisällä varsinaisia rikosepäilyjä²⁶. Tarkastelun kohteeksi otetut 1159 rikosilmoitusta sisälsivät yhteensä 1813 rikosnimikettä²⁷. Suurin osa oli pahoinpitelyjä, joiden osuus oli 29 prosenttia. Lievä pahoinpitely oli toiseksi yleisin rikosnimike 12 prosentin osuudella ja laitton uhkaus oli kolmantena lähes samalla osuudella. Rikosnimikkeiden lukumäärät on esitetty taulukossa 10.

25 Poliisiasian tietojärjestelmään on merkitty ilmoituksiin kaksi aikaa: tapahtuma-aika 1, jolloin rikos on alkanut, ja tapahtuma-aika 2, jolloin se on päättynyt. Usein käytetään pelkkää tapahtuma-aikaa 1. Tämän vuoksi kuviossakin on käytetty vain tapahtuma-aikaa 1.

26 Sekalaisilmoitus eli S-ilmoitus on poliisin poliisiasian tietojärjestelmään kirjaama tapaus, jossa ei ole kirjaamishetkellä syytä epäillä rikosta. Poliisilakiperusteisen kiinnioton (P-ilmoitus) yhteydessä taas kirjaataan erikseen rikosilmoitus, mikäli siihen nähdään syytä.

27 Yksi rikosnimike saattoi olla samassa rikosilmoituksessa monta kertaa, mikäli esimerkiksi tekoja oli useita. Kaikki rikosnimikkeet on laskettu yhteen.

Taulukko 10. Rikosnimikkeet turvapaikanhakijoihin liittyvissä rikosilmoituksissa (n=1159)

Rikosnimike	lkm	%
Pahoinpitely	525	29 %
Lievä pahoinpitely	215	12 %
Laiton uhkaus	208	11 %
Näpistys	138	8 %
Varkaus	96	5 %
Raiskaus	72	4 %
Vahingonteko	51	3 %
Seksuaalinen ahdistelu	43	2 %
Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	30	2 %
Lievä vahingonteko	28	2 %
Kunnianloukkaus	24	1 %
Järjestystä ylläpitävän henkilön vastustaminen	22	1 %
Huumausaineen käyttörikos	18	1 %
Pahoinpitelyn yritys	16	1 %
Raiskauksen yritys	14	1 %
Virkamiehen vastustaminen	13	1 %
Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	12	1 %
Väärennys	12	1 %
Pakottaminen seksuaaliseen tekoon	11	1 %
Törkeä pahoinpitely	11	1 %
Haitanteko virkamiehelle	10	1 %
Muut	244	13 %
Yhteensä	1813	100 %

Kahdessa kolmesta rikosilmoituksesta oli yksi rikosnimike ja vajaassa neljännessä oli kaksi rikosnimikettä. Kymmenesosassa rikosilmoituksista oli enemmän kuin kaksi rikosnimikettä. Rikosnimikkeiden lukumäärät ilmoitusta kohden on esitetty taulukossa 11.

Taulukko 11. Turvapaikanhakijoihin liittyvien rikosnimikkeiden lukumäärät rikosilmoituksissa

lkm	n	%
1	773	67 %
2	272	23 %
3	66	6 %
4	24	2 %
5	8	1 %
yli 5	16	1 %
	1159	100 %

Seksuaalirikosepäilyjen²⁸ (n=140) kohdalla yleisin rikosnimike oli raiskaus, joita oli 27 prosenttia kaikista seksuaalirikosilmoituksissa ilmenneistä rikosnimikkeistä²⁹. Toiseksi yleisin rikosnimike oli seksuaalinen ahdistelu 16 prosentin osuudella ja kolmanneksi yleisin pahoinpitely 14 prosentin osuudella. Pahoinpitely oli pääasiassa kirjattu raiskauksen, lapsen seksuaalisen hyväksikäytön tai seksuaalisen ahdistelun yhteydessä. Rikosnimikkeiden lukumäärät on esitetty taulukossa 12.

Taulukko 12. Rikosnimikkeet turvapaikanhakijoihin liittyvissä seksuaalirikosilmoituksissa (n=140)

Rikosnimike	lkm	%
Raiskaus	72	27 %
Seksuaalinen ahdistelu	43	16 %
Pahoinpitely	39	14 %
Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	30	11 %
Raiskauksen yritys	14	5 %
Laiton uhkaus	12	4 %
Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	12	4 %
Pakottaminen seksuaaliseen tekoon	11	4 %
Törkeä raiskaus	9	3 %
Lievä pahoinpitely	8	3 %
Muut	21	8 %
Yhteensä	271	100 %

28 Koko aineiston seksuaalirikosepäilyissä (n=161) ovat mukana myös seksuaalirikosepäilyihin viittaavat sekalaisilmoitukset ja poliisilakiperusteiset kiinniotot. Tässä kohtaa tarkastellaan kuitenkin ainoastaan seksuaalirikosepäilyjä koskevia rikosilmoituksia (n=140), jotta saadaan tarkka käsitys rikosnimikkeiden osuuksista.

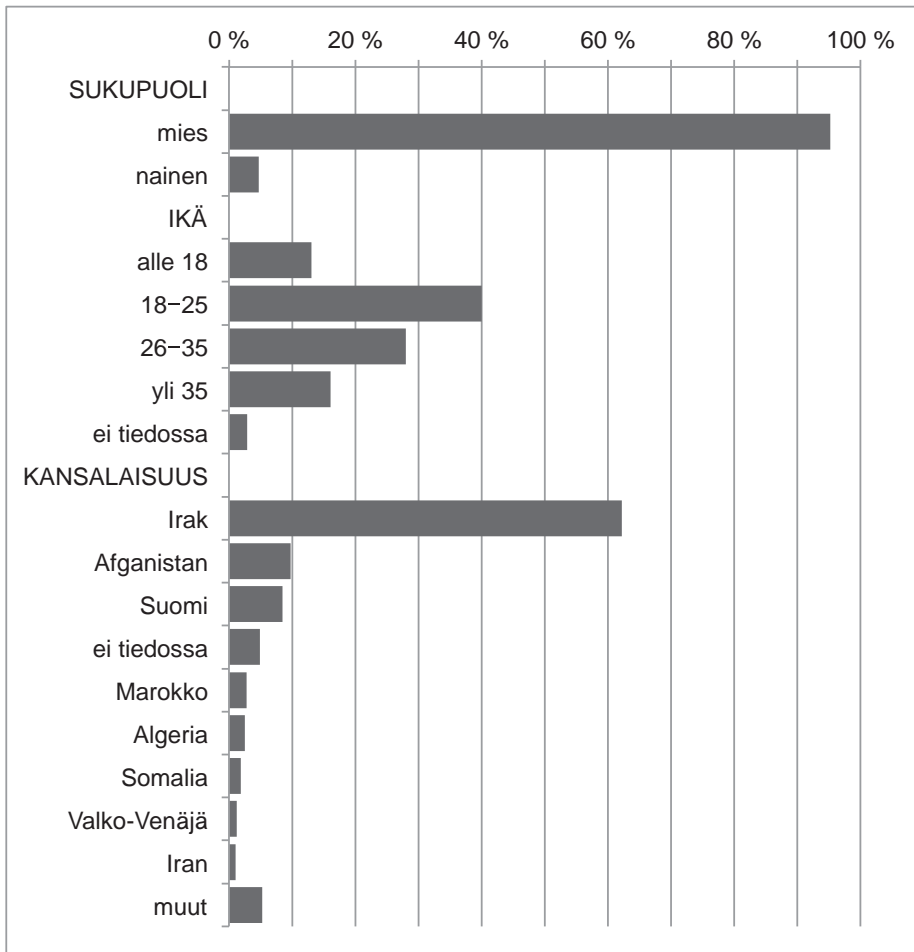
29 Aineistossa oli kolme rikosilmoitusta, joihin oli yhteensä kirjattu yli puolet aineiston raiskaus-rikosnimikkeistä.

4.4 Epäilty henkilöt turvapaikanhakijoihin liittyvissä rikosilmoituksissa

Poliisiasiain tietojärjestelmään oli kirjattu rikoksesta epäiltyjä henkilöitä yhteensä 1052, joiden taustatietoja on kuvattu kuviossa 13. Rikoksesta epäiltyjä oli 772 ilmoituksessa eli 49 prosentissa lopullisen tutkimusaineiston 1565 ilmoituksesta. Varsinaisia rikosilmoituksia aineistossa oli 1159 ja kaikki rikoksesta epäilty henkilöt oli merkitty näihin ilmoituksiin. Täten varsinaisista rikosilmoituksista 67 prosenttiin oli merkitty ainakin yksi rikoksesta epäilty henkilö.

Turvapaikanhakijoihin liittyvistä rikoksista epäillyistä henkilöistä 95 prosenttia oli miehiä. Vuonna 2015 Suomeen saapuneista turvapaikanhakijoista miehiä oli 81 prosenttia ja naisia 18 prosenttia. Pienen osan sukupuoli ei ollut tiedossa. Vuonna 2016 suhde muuttui hieman turvapaikanhakijoiden määrän laskettua. Miehiä oli tuolloin uusista turvapaikanhakijoista 65 prosenttia ja naisia 35 prosenttia.

Epäilty olivat pääasiassa nuoria henkilöitä. Hieman yli puolet oli korkeintaan 25-vuotiaita ja yli 35-vuotiaita oli enää vajaa viidennes. Rikoksesta epäilty edustivat kaikkiaan 29 eri kansalaisuutta. Epäillyistä 62 prosenttia oli Irakin kansalaisia ja 10 prosenttia Afganistanin kansalaisia. Luvut ovat lähellä Suomeen vuonna 2015 saapuneiden turvapaikanhakijoiden kansalaisuuksien suhdetta. Vuonna 2015 Suomeen saapuneista 32 476 turvapaikanhakijasta 63 prosenttia oli irakilaisia ja 16 prosenttia afganistanilaisia. Vuonna 2016 Suomeen saapui huomattavasti vähemmän turvapaikanhakijoita ja heistä irakilaisia oli enää 22 prosenttia. Afganistanilaisten osuus laski myös hieman 13 prosenttiin. Syyrialaista, eritrealaista ja somalialaista osuus taas kasvoi vuonna 2016. Nämä kolme kansalaisuutta eivät kuitenkaan erotu rikoksesta epäiltyjen määrissä vastaavassa suhteessa.

Kuvio 13. Turvapaikanhakijoihin liittyviin rikoksiin poliisin järjestelmässä kirjattujen epäiltyjen henkilöiden tietoja (n=1052)

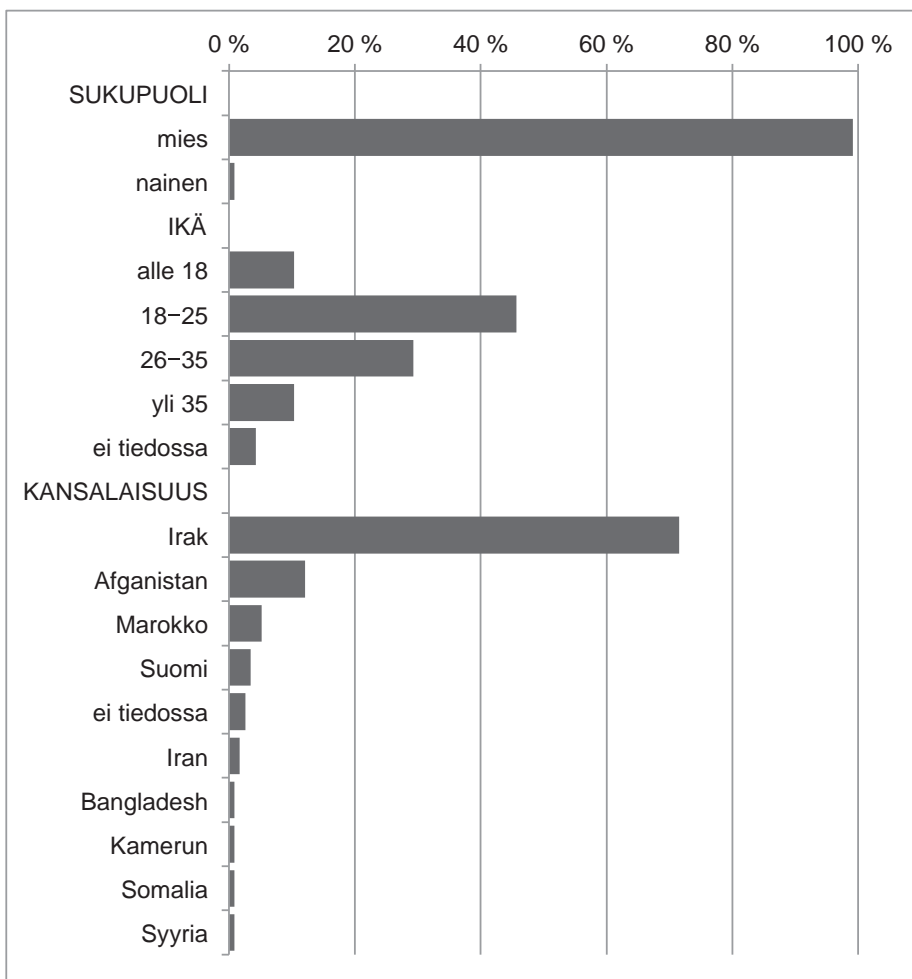
Jos verrataan rikoksesta epäiltyjen turvapaikanhakijoiden määrää kansalaisuuksittain maahan saapuneiden turvapaikanhakijoiden kokonaismäärään vuosina 2015–2016, algerialaisia, valkovenäläisiä ja marokkolaisia on suhteessa rikoksesta epäiltynä useammin kuin muita kansalaisuuksia.³⁰ Suhdeluvut on esitetty taulukossa 13.

³⁰ Vertailusta jätettiin pois ne kansalaisuudet, joiden edustajia saapui Suomeen alle kymmenen vuosien 2015 ja 2016 aikana. Yksi henkilö on voinut esiintyä aineistossa useammin kuin kerran, sillä henkilöitä ei ole yksilöity.

Taulukko 13. Vuonna 2016 rikoksesta epäiltyjen turvapaikanhakijoiden suhde Suomeen vuosina 2015 ja 2016 saapuneiden turvapaikanhakijoiden määrään kansalaisuuksittain, pois lukien kansalaisuudet, joiden edustajia saapui alle kymmenen kyseisenä aikana

Rikoksesta epäillyn kansalaisuus	Epäiltyjen suhde tulijoihin
Algeria	20 %
Valko-venäjä	16 %
Marokko	13 %
Georgia	8 %
Libya	7 %
Tunisia	6 %
Kansalaisuutta vailla oleva	4 %
Mali	4 %
Irak	3 %

Kaikki seksuaalirikoksista epäillyt olivat miehiä. Yksi nainen oli kirjattu epäilyksi seksuaalirikosta koskevassa ilmoituksessa, mutta epäily koski toisentyypistä samassa rikosilmoituksessa olevaa rikosepäilyä. Epäiltyjen iät painottuivat kaikkiin rikoksista epäiltyihin verrattuna enemmän ikäluokkaan 18–25. Seksuaalirikoksista epäillyt edustivat yhdeksää eri kansalaisuutta ja irakilaiden, afganistanilaisten ja marokkolaisten osuus oli hieman suurempi kaikkiin turvapaikanhakijoihin liittyvistä rikoksista epäiltyihin verrattuna. Epäiltyjen tietoja on kuvattu kuviossa 14.

Kuvio 14. Turvapaikanhakijoihin liittyviin seksuaalirikosepäilyihin poliisin järjestelmään kirjattujen epäiltyjen henkilöiden tietoja (n=116)

4.5 Uhrit turvapaikanhakijoihin liittyvissä rikosilmoituksissa

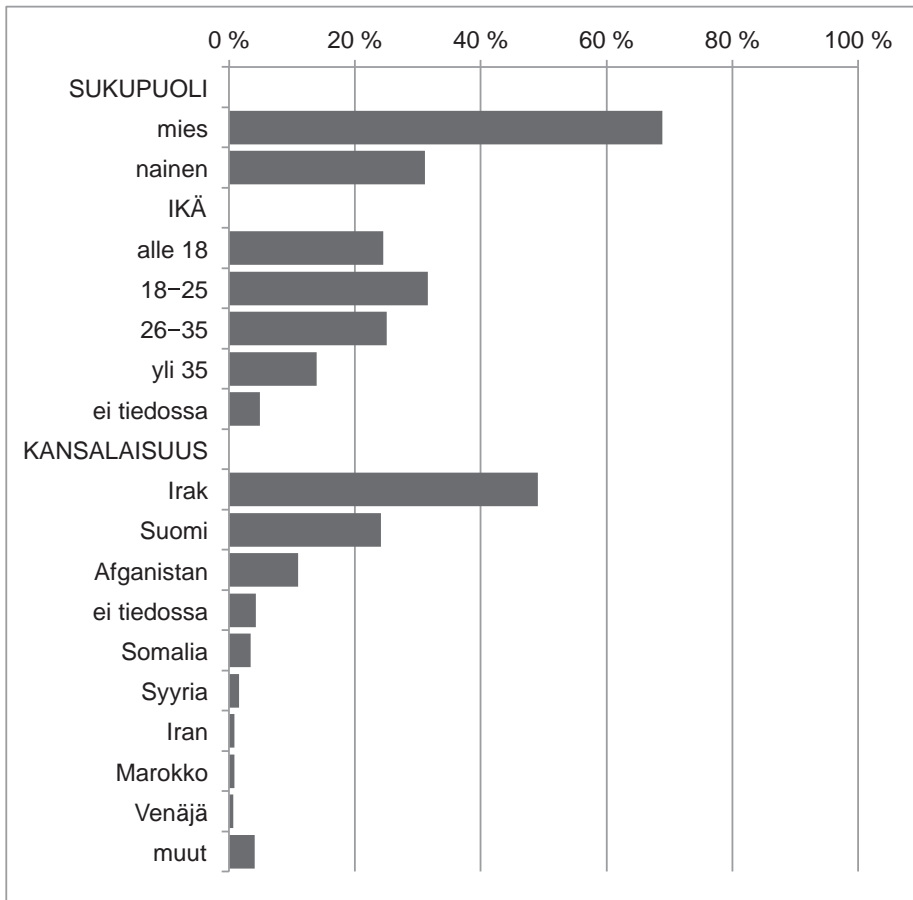
Turvapaikanhakijoihin liittyviin rikosepäilyihin vuodelta 2016 oli kirjattu poliisi-asiaintietojärjestelmässä 1066 uhria.³¹ Uhreja oli 771 ilmoituksessa eli 49 prosentissa lopullisen tutkimusaineiston 1565 ilmoituksesta. Näistä neljä ilmoitusta oli sekalaisilmoituksia ja loput rikosilmoituksia. Rikosilmoituksia oli kaiken kaikkiaan aineistossa 1159 ja täten 66 prosenttiin rikosilmoituksista oli kirjattu uhri. Uhrien tietoja on kuvattu kuviossa 15.

Hieman useampi kuin kaksi kolmesta uhrista oli miespuolinen. Miesten osuus uhreista on turvapaikanhakijoihin liittyvissä rikosepäilyissä korostunut, jos vertaa samankaltaisten rikosten³² uhrijakaumaa koko maassa vuonna 2016. Niissä uhreista 54 prosenttia oli miehiä.

Uhrit olivat pääasiassa nuoria. Yli puolet uhreista oli korkeintaan 25-vuotiaita. Uhreissa korostuivat edelleen irakilaiset, mutta vähemmän kuin epäillyissä. Sen sijaan suomalaisten osuus oli korostunut. Irakilaisia oli uhreista 49 prosenttia, suomalaisia 24 prosenttia ja afganistanilaisia 11 prosenttia.

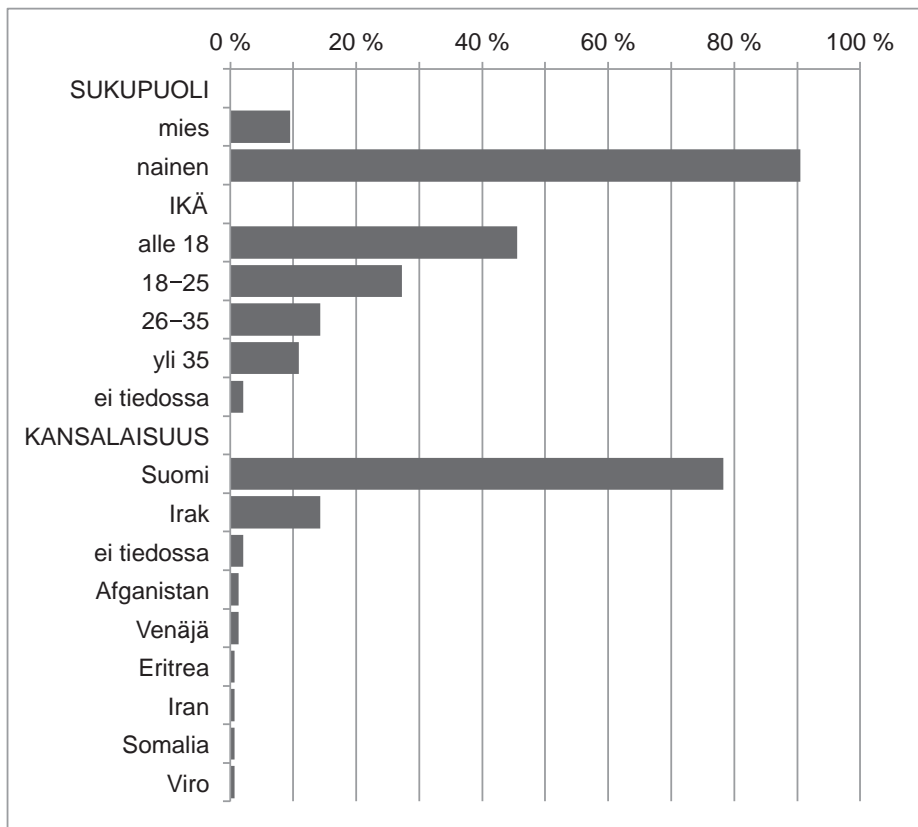
31 Rikosten uhrien määrää kuvataan usein laskemalla asianomistajien lukumäärä. Tämä ei kuitenkaan kerro koko totuutta, sillä alaikäisen uhrin ollessa kyseessä, merkitään myös huoltajat asianomistajiksi, ja tässä aineistossa oli lukuisia alaikäisiä. Tämän vuoksi tässä tutkimuksessa käytettiin poliisi-asiaintietojärjestelmän tulosteesta olevaa uhri-saraketta.

32 Vertailuaineiston rikoksia olivat kaikki raiskausrikokset, lapsen seksuaaliset hyväksikäytöt, henkirikosten yritykset, pahoinpitelyrikokset, ryöstörikokset, kiristysrikokset ja muut rikokset, joihin kuuluivat asianimikkeet seksuaalinen ahdistelu, seksuaalinen hyväksikäyttö, seksuaalisen hyväksikäytön yritys, pakottaminen seksuaaliseen tekoon, seksuaaliseen tekoon pakottamisen yritys, seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö, seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön yritys, törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu, vapaudenriisto, törkeä vapaudenriisto, panttivangin ottaminen, laitton uhkaus, vainoaminen ja pakottaminen. Uhreja kyseisissä rikoksissa vuonna 2016 oli 48 474. (Lähde: Tilastokeskus)

Kuvio 15. Turvapaikanhakijoihin liittyvien rikosepäilyjen uhrien tietoja (n=1066)

Seksuaalirikosepäilyjen uhreista 90 prosenttia oli naisia. Alaikäisten osuus oli korostunut. Uhreista 46 prosenttia oli alle 18-vuotiaita. Muista rikoksista poiketen suomalaisten osuus seksuaalirikosepäilyjen uhreissa oli selvästi korkeampi. Lähes neljä viidestä uhrista oli suomalainen. Irakilaisia seksuaalirikosepäilyjen uhreista oli 14 prosenttia. Uhrien tietoja on kuvattu kuviossa 16.

Kuvio 16. Turvapaikanhakijoihin liittyvien seksuaalirikosepäilyjen uhrien tietoja (n=147)

5 TAPAUSKULKU TURVAPAIKANHAKIJOIHIN LIITTYVISSÄ ILMOITUKSISSA

Tähän lukuun on poimittu esimerkkejä poliisin tietoon tulleista turvapaikanhakijoihin liittyvistä ilmoituksista ja tyypillisimpien rikosepäilyjen tapauskulku, jotka voidaan ottaa huomioon esimerkiksi turvapaikanhakijoille kohdistettua viestintämateriaalia tuotettaessa sekä vastaanottokeskusten henkilökuntaa koulutettaessa. Eroa alaluvussa 4.1 esitettyihin tapaustyypeihin on tapauskulkujen poiminta eniten esiintyvistä tapaustyypeistä. Luokan 1 muodostavista pahoinpitelyistä ja uhkailuista poimitaan vastaanottokeskuksessa tapahtuvien pahoinpitelyjen erityispiirteitä. Luokan 5 omaisuusrikoksista poimitaan turvapaikanhakijoiden tekemät myymälävarkaudet ja näpistykset.

Turvapaikanhakijoiden välinen lähisuhdeväkivalta luokassa 2 otetaan tarkasteluun kokonaisuudessaan ja huomiota kiinnitetään paikkaan, uhrien piirteisiin ja rikosnimikkeisiin. Seksuaalirikoksia eli luokkia 3 ja 4 tarkastellaan kokonaisuudessaan tapahtumapaikan ja uhrin iän perusteella. Luokassa 8 olevia vastaanottokeskuksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuneita rikosepäilyjä tarkastellaan kokonaisuudessaan, kuten myös kantaväestön ja turvapaikanhakijoiden välisiä yhteenottoja luokassa 6. Jokaisen alaluvun lopussa kirjataan ilmoitustekstistä löytyneitä tapauksia yhdistäviä tekijöitä, jotka voidaan ottaa huomioon turvapaikanhakijoille tehtävää valistusmateriaalia tuotettaessa ja vastaanottokeskusten henkilökuntaa kouluttaessa.

5.1 Vastaanottokeskuksessa tapahtuva pahoinpitely

Turvapaikanhakijoiden tai muiden ulkomaalaisten väliset pahoinpitelyt ja uhkailut muodostivat isoimman osan luokan 1 ilmoituksista. Näistä tapauksista 77 prosenttia tapahtui vastaanottokeskuksissa ja 15 prosenttia julkisella paikalla. Rikosnimikkeiden osuudet olivat samansuuntaiset molemmissa tapahtumapaikoissa. Pahoinpitelyjä oli vajaa puolet nimikkeistä vastaanottokeskuksissa tapahtuneissa tapauksissa ja loput olivat suurimmaksi osaksi lieviä pahoinpitelyjä ja kunnianloukkauksia.

Esimerkki 1. Henkilön poisto vastaanottokeskuksesta

Irakilainen mies oli poistettu vastaanottokeskuksesta sinne kuulumattomana. Hän kuitenkin palasi ja sääntöjä rikkoen joi alkoholia ja poltti tupakkaa asukkaam huoneessa. Henkilö oli saanut kielteisen päätöksen turvapaikasta. Asianimike: poliisiläkiperusteiset kiinniotot

Esimerkki 2. Perheiden välinen riita vastaanottokeskuksessa

Kahden irakilaismiehen lapset olivat riidelleet ja tapelleet keskenään. Toinen miehistä meni rauhoittelemaan tilannetta ja löi toisen miehen lasta avokämmenellä kasvoihin sekä tönäisi tätä. Tästä seurasi riita miesten välillä, joka lopulta sovittiin vastaanottokeskuksen työntekijöiden johdolla miesten ymmärrettyä tilanteen vakavuuden. Juttua ei lähetetty syyteharkintaan. Rikosnimike: lievä pahoinpitely

Esimerkki 3. Päihtyneiden henkilöiden riita vastaanottokeskuksessa

Nuoret irakilaismiehet olivat nauttineet huoneessaan alkoholia sääntöjen vastaisesti. Vartiijan otettua juomat pois, uhkasi toinen mies päihtyneenä huonetoveriaan veitsellä ja syytti tätä ilmiannosta poliisille alkoholijuomia koskien. Tämän jälkeen veitsellä uhannut mies myös heitti polkupyörän vastaajan päälle. Myös kolmas huoneessa ollut henkilö heitti vastaajaa polkupyörällä. Tapahtuneesta seurasi vastaajalle lieviä ruuheita. Juttua ei lähetetty syyteharkintaan. Rikosnimikkeet: pahoinpitely, pahoinpitely, laiton uhkaus

Esimerkki 4. Huonetovereiden välinen riita vastaanottokeskuksessa

Irakilaiset turvapaikanhakijamiehet A ja B olivat majoittuneena samaan huoneeseen ja heillä oli erimielisyyksiä, joista he halusivat puhua valvontakierroksella olevalle poliisipartiolle. A oli saapunut vastaanottokeskukseen äskettäin mutta halusi palata takaisin Irakiin. A:n mukaan B oli nauttinut alkoholia heidän huoneessaan ja lyönyt A:ta rintaan sekä tarttunut tätä kurkusta kiinni eikä antanut hänen nukkua. B:n mukaan A ei antanut hänen nukkua ja oli uhkaillut B:n Irakissa olevia sukulaisia, että tekee heille jotain palattuaan. Molemmat kiistivät teot eikä heillä ollut myöhemmin vaatimuksia toisiaan kohtaan. Juttua ei lähetetty syyteharkintaan. Rikosnimikkeet: laiton uhkaus, lievä pahoinpitely

Esimerkki 5. Usean henkilön välinen kulttuuriin liittyvä riita vastaanottokeskuksessa

Irakilaisten turvapaikanhakijoiden A:n ja B:n epäiltiin pahoinpidelleen ja uhkailleen irakilaista turvapaikanhakijaa C. Lisäksi C:n epäiltiin tönäisseen B:tä. Osapuolten kertomusten mukaan B oli ollut ulkona tupakalla, kun C oli tullut haukkumaan B:tä hänen uskonnostaan ja esittänyt samalla muitakin rasistisia kommentteja. A oli kuulut tästä ja mennyt heidän luokseen ja halunnut keskustella C:n kanssa tämän sanomisista. Jossain vaiheessa C oli tönäissyt B:tä siten, että B oli kaatunut ja saanut lieviä vammoja. C:n mukaan hän oli ollut keittiössä, kun A ja B olivat tulleet hakemaan hänet ulos ja vieneet hänet syrjäiseen paikkaan, jossa olivat pahoinpidelleet häntä nyrkeillä ja uhanneet tappaa, mikäli hän vielä jatkaa rasistisia kommenttejaan. C:n mukaan he olivat tehostaneet uhkausta kurkunleikkauseleellä. Ulkopuolisen silminnäkijän mukaan kaikki oli tapahtunut sisätiloissa ja C oli esittänyt rasistisia kommentteja A:lle ja sen jälkeen tönäissyt A:ta, mutta mitään muuta ei tapahtunut. Jutun tila oli tutkimushetkellä kesken. Rikosnimikkeet: pahoinpitely, laiton uhkaus, pahoinpitely

Esimerkki 6. Usean henkilön välinen uskontoon liittyvä riita vastaanottokeskuksessa

Irakilaiset turvapaikanhakijamiehet A ja B olivat pahoinpidelleet irakilaista turvapaikanhakijamiestä C:tä vastaanottokeskuksessa aamupalan valmistuksen yhteydessä nyrkein ja paistinpannalla. Juttu tuli ilmi poliisipartion suorittaessa yleistä valvontaa vastaanottokeskuksessa. C:n mukaan A ja B eivät olleet osallistuneet siivoukseen. A:n ja B:n mukaan C oli kiristänyt heiltä rahaa siivouksesta. Toiseksi syyksi B mainitsi eriävät uskontokunnat. A ja B myönsivät lyömiset ja suostuivat sovitteluun. Juttua ei lähetetty syyteharkintaan. Rikosnimikkeet: pahoinpitely, pahoinpitely

Yhteenveto

Turvapaikanhakijoiden keskinäisiä riitoja vastaanottokeskuksissa leimaavat jännitteet, jotka ovat esimerkkien perusteella olemassa, vaikka toista ei juuri tuntisi ollenkaan. Oman lisänsä tuo epäluottamus toisia kohtaan ja pelko viranomaisten puuttumisesta asiaan. Tilanteet purkautuivat uhkailuina ja pahoinpitelyinä, joista jälkimmäiset kuitenkin harvoin olivat vakavuusluokassa törkeitä. Vastaanottokeskuksissa tapahtuneita turvapaikanhakijoiden välisiä törkeitä pahoinpitelyitä kirjattiin koko vuonna seitsemän kertaa ja nämä muodostivat yhden prosentin rikosnimikkeistä tapauksissa, jotka olivat turvapaikanhakijoiden välisiä ja vastaanottokeskuksissa tapahtuneita.

5.2 Myymälävarkaus ja näpistys

Turvapaikanhakijoiden omaisuusrikosepäilyistä 59 prosenttia kohdistui yrityksiin eli kyseessä oli lähinnä näpistyksiä ja myymälävarkauksia. Tapauksista 17 prosenttia oli turvapaikanhakijoiden keskeisiä rikosepäilyjä ja 16 prosenttia kohdistui suomalaisiin yksityishenkilöihin.

Esimerkki 1. Pieni näpistys elintarvikemyymälästä

Irakilainen turvapaikanhakijamies anasti isosta elintarvikemyymälästä kaksi purukumia yhteisarvolta 1,50 euroa. Hänet otettiin kiinni kassalinjan jälkeen ja hän maksoi tuotteet poliisipartion läsnä ollessa. Juttu lähetettiin syyteharkintaan. Rikosnimike: näpistys

Esimerkki 2. Näpistys elintarvikemyymälästä

Nuori venäläinen turvapaikanhakijamies anasti lähes 300 eurolla terveystuotteita isosta elintarvikemyymälästä piilottamalla tuotteet kassiinsa. Juttu lähetettiin syyteharkintaan. Rikosnimike: näpistys

Esimerkki 3. Näpistys elintarvikemyymälästä porukalla

Kolme turvapaikanhakijaa asioi yhdessä isossa elintarvikemyymälässä. Yksi heistä maksoi ostoksensa ja samalla alaikäinen miespuolinen afganistanilainen turvapai-

kanhakija kulki kassalinjan ohi kuuden euron arvoinen muistikortti taskussaan. Hän jäi kiinni kassalinjan jälkeen ja kortti palautettiin myymälään. Juttu lähetettiin syyteharkintaan. Rikosnimike: näpistys

Esimerkki 4. Vaatteiden näpistys yhteistyönä

Kaksi irakilaista turvapaikanhakijamiestä anastivat yli tuhannen euron arvosta vaatteita tavaratalon miestenvaateosastolta poistamalla hälyttimet. Vanhempi miehistä antoi nuoremmalle miehelle vaatteita, jotka nuorempi piilotti reppuunsa sovituskopissa. Samalla vanhempi mies vahti ympäristöä. Miehet yrittivät poistua erikseen, mutta heidät otettiin molemmat kiinni poistumisteillä. Vanhempi mies kiisti varkauuden. Nuorempi mies myönsi varkauuden. Molemmat kiistivät tuntevansa toisiaan. Juttu lähetettiin syyteharkintaan. Rikosnimike: varkaus

Yhteenveto

Myymälöihin kohdistuneista omaisuusrikoksista näpistykset olivat yleisimpiä. Niitä oli 59 prosenttia rikosnimikkeistä kyseisissä tapauksissa. Toiseksi yleisin rikosnimike oli varkaus, joita oli viidennes. Järjestystä ylläpitävän henkilön vastustaminen kirjattiin neljässä prosentissa nimikkeistä. Vastustelu kiinnijäämisen jälkeen ei ollut kovin yleistä, ja jonkin verran oli myös tuotteita maksettu kiinnijäämisen jälkeen. Ilmoituksiin oli harvoin kirjattu epäillyn antamaa selitystä näpistelylle tai varastelulle.

5.3 Turvapaikanhakijoiden välinen lähisuhdeväkivalta

Turvapaikanhakijoiden välinen lähisuhdeväkivalta kohdistui enimmäkseen naispuolisiin henkilöihin. Heidän osuutensa uhreista (n=107) oli näissä tapauksissa 69 prosenttia. Uhreista 46 prosenttia oli alaikäisiä. Koko aineistoon verrattuna turvapaikanhakijoiden välisessä lähisuhdeväkivallassa tapahtumapaikka oli entistä useammin vastaanottokeskus. Siellä tapahtui lähes kolme neljästä poliisin tietoon tulleesta lähisuhdeväkivaltatapauksesta. Vain viisi prosenttia tapauksista tapahtui julkisella paikalla. Tapaukset myös tulivat poliisin tietoon vastaanottokeskuksen mahdollisimalla tavalla: vartijan havaintojen perusteella, asianomistajan kerrottua vastaanottokeskuksen työntekijälle asiasta tai muiden asukkaiden havaintojen perusteella.

Esimerkki 1. Aviovaimon toistuva pahoinpitely

Irakilainen turvapaikanhakijana nainen kertoi poliisille joutuvansa irakilaisen miehensä pahoinpitelemäksi viikoittain. Vastaanottokeskuksen turvakamerat vahvistivat, että mies lyö häntä useasti nyrkeillä ylävartaloon käytävillä lasten nähden. Mies kiisti syyllistyneensä pahoinpitelyyn. Nainen kertoi myöhemmin, että pahoinpitelyt pitivät paikkaansa mutta on normaalia, että irakilainen mies lyö eikä hänellä ollut enää vaatimuksia, sillä mies ei ollut tehnyt enää mitään vastaavaa. Juttu lähetettiin syyteharkintaan. Rikosnimike: pahoinpitely

Esimerkki 2. Oman lapsen pahoinpitely

Kahden miesasukkaan välistä tappelua selvitellessä havaittiin vastaanottokeskuksen valvontakameroista, että irakilainen turvapaikanhakijamies oli potkaissut 4-vuotiaasta poikaansa selkään käytävällä. Poika oli horjahtanut voimakkaasti ja oli lähellä kaatua. Juttu lähetettiin syyteharkintaan. Rikosnimike: pahoinpitely

Esimerkki 3. Aviovaimon ja lapsen pahoinpitely

Afganistanilainen turvapaikanhakijamies löi 2-vuotiaasta poikaansa avokämmenellä, koska tämä oli leikkinyt liian äänekkäästi toisen lapsen kanssa. Pojan alettua itkemään mies löi tätä uudestaan niin että pojan huulesta tuli verta. Pojan afganistanilainen äiti kertoi tästä henkilökunnalle heti. Pahoinpitelyä edelsi aiempi rikosilmoitus muutaman kuukauden takaa, jolloin mies oli pahoinpidellyt vaimoaan ja lastaan. Mies erotettiin asumaan toiseen vastaanottokeskukseen. Muutaman kuukauden päästä perhe palasi asumaan yhteen, sillä ongelmia ei enää ollut. Jutun tila oli tutkimushetkellä avoin. Rikosnimike: pahoinpitely

Yhteenveto

Turvapaikanhakijoiden välisessä lähisuhdeväkivallassa pahoinpitely oli selvästi yleisempi rikosnimike kuin muissa luokissa. Pahoinpitelyjä oli kirjattu 61 prosentissa lähisuhdeväkivaltaa koskevista rikosnimikkeistä. Lähisuhdeväkivallassa pahoinpitelyjen aste oli siis hieman vakavampi kuin muun tyyppisissä väkivaltatilanteissa. Myös lasten suuri osuus uhreissa vaikutti siihen, että rikosnimikkeet kirjattiin vakavampina.

5.4 Seksuaalirikos

Turvapaikanhakijoihin kohdistuneissa seksuaalirikosepäilyissä naisten osuus uhreista oli 61 prosenttia. Uhreista 39 prosenttia oli alle 18-vuotiaita. Suurin osa poliisin tietoon tulleista turvapaikanhakijoihin liittyvistä seksuaalirikosepäilyistä kohdistui suomalaisiin. Suomalaisista seksuaalirikosten uhreista 48 prosenttia oli alle 18-vuotiaita.

Esimerkki 1. Alaikäisten suomalaisten ahdistelu

Kolme nuorta irakilaista turvapaikanhakijamiestä ahdistelivat alaikäisiä tyttöjä illalla puistossa, jossa oli useita nuoria kokoontuneena. Poliisipartio kiersi alueella ja miehet pakenivat aina poliisin nähdessään, mutta heidät saatiin lopulta kiinni sivullisten avulla. Asianomistajilla ei ollut myöhemmin vaatimuksia asian suhteen. Jutun tila oli tutkimushetkellä avoin. Rikosnimike: seksuaalinen ahdistelu

Esimerkki 2. Raiskaus julkisella paikalla

Nuori irakilainen turvapaikanhakijamies raiskasi kadulla yöllä ravintolasta poistuneen nuoren suomalaisnaisen. Epäilty lähti pakoon kun paikalle ilmestyi sivullisia.

Naisen laukku katosi tapauksen yhteydessä. Juttu lähetettiin syyteharkintaan. Rikositkimet: raiskaus, varkaus

Esimerkki 3. Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö julkisella paikalla

Irakilainen mies kosketteli suomalaisia tyttölapsia altaassa uimahallissa. Mies teki tekonsa sen verran huomaamattomasti, että aluksi tytöt luulivat kyseessä olevan vahinko. Juttu lähetettiin syyteharkintaan. Rikositkimet: lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Yhteenveto

Suomalaisiin kohdistuneissa turvapaikanhakijoihin liittyvissä seksuaalirikos-epäilyissä yleisin rikositnimi oli seksuaalinen ahdistelu, joita oli runsas viidennes tapauksissa käytetyistä rikositnimikkeistä. Raiskaus ja lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö olivat seuraavaksi yleisimmät. Teini-ikäisiin kohdistuneissa seksuaalirikos-epäilyissä tuli esille tapauksia, joissa uhri oli aikaisemmin lähestynyt tekijää pyytämällä tätä ostamaan esimerkiksi savukkeita, koska uhri ei ikänsä puolesta voinut niitä itse ostaa. Tässä yhteydessä on voitu vaihtaa yhteystietoja ja epäilty seksuaalirikos on seurannut tapauksen jälkeen. Täysi-ikäisiin suomalaisiin kohdistuneet rikos-epäilyt sen sijaan tapahtuivat ilmoitustekstien perusteella yllättäen ilman aiempaa kommunikointia. Uhri oli myös useammin päähtynyt kuin alle 18-vuotiaisiin kohdistuneissa tapauksissa. Paikka oli useimmiten julkinen ulkoalue tai anniskeluravintola.

5.5 Vastaanottokeskukseen kohdistuva rikos

Vastaanottokeskuksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuneet rikos-epäilyt koostuivat muun muassa henkilökuntaan kuuluvien henkilöiden pahoinpitelyistä, vastaanottokeskuksen vartijoiden vastustamisesta ja vastaanottokeskuksen rakenteiden tai irtaimiston rikkomisesta. Pääosa rikoksesta epäilyistä (n=70) vastaanottokeskuksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuneissa rikos-epäilyissä oli turvapaikanhakijoita. Suomalaisen osuus epäilyistä oli 13 prosenttia.

Kevään 2016 kyselyssä³³ työntekijöiltä kysyttiin, miten suureksi ongelmaksi he kokivat asiakkaiden henkilökuntaan tai henkilökunnan asiakkaisiin kohdistaman kiusaamisen ja häiriökäyttäytymisen vastaanottokeskuksessa. Kuusi prosenttia vastaajista koki asiakkaiden henkilökuntaan kohdistaman käytöksen suureksi tai melko suureksi ongelmaksi ja kaksi prosenttia vastaajista koki näin henkilökunnan asiakkaisiin kohdistaman kiusaamisen ja häiriökäyttäytymisen osalta. Häiriökäyttäytymiseksi katsottiin esimerkiksi huutelu, nimittely ja järjestyshäiriöt. Kaksi kolmasosaa vastaajista ei ollut pelännyt joutuvansa väkivallan kohteeksi työssään edeltävän vuoden aikana. Pelko väkivallan kohteeksi joutumisesta oli hieman yleisempää kuin suomalaisen työssä olevan väestön keskuudessa keskimäärin (Danielsson & Kääriäinen 2016).

33 Kyselyn toteuttivat rikosentorjuntaneuvosto ja Maahanmuuttovirasto yhdessä 10.5.–31.5.2016. Vastauksia saatiin 876 vastaanottokeskuksen työntekijältä ympäri Suomea ja vastausprosentti oli 30.

Vastaanottokeskukseen ulkopuolelta kohdistunut häiriökäyttäytyminen ja rikollisuus koettiin melko vakavaksi tai vakavaksi ongelmaksi viidenneksessä vastauksista, kun kyse oli asukkaisiin kohdistuneista uhista. Keskuksen työntekijöihin kohdistuvien uhkien osalta osuus oli kymmenennes. (Oikeusministeriö 2017).

Esimerkki 1. Uhkaus vastaanottokeskuksen työntekijöitä kohtaan

Iranilainen 17-vuotias miespuolinen turvapaikanhakija uhkasi suusanallisesti puukottaa kuoliaaksi vastaanottokeskuksen ohjaajat ja teki kurkunleikkausliikkeitä. Hän toisti uhkauksensa kahdella kielellä, joista toisen tulkki käänsi. Syyksi hän mainitsi sen, että ei päässyt vastaanottokeskukseen haluamaansa kaupunkiin. Asianomistajat eivät vaatineet rangaistusta. Juttua ei lähetetty syyteharkintaan. Rikosnimike: laiton uhkaus

Esimerkki 2. Ulkopuolinen uhkaus vastaanottokeskusta kohtaan

Pullon koskenkorvaa juonut keski-ikäinen suomalainen mies heilutteli viidakkoveistä vastaanottokeskuksen pihassa ja huuteli tappouhkauksia asukkaille sekä paikalla olleelle kauppa-autokauppiaille. Ei osannut perustella tekoaan, sillä ei muistanut sitä jälkikäteen. Juttua ei lähetetty syyteharkintaan. Rikosnimikkeet: avunanto/laiton uhkaus, laiton uhkaus

Esimerkki 3. Vastaanottokeskuksen työntekijän pahoinpitely

16-vuotias afganistanilainen miespuolinen turvapaikanhakija retuutti vastaanottokeskuksen työntekijää pitkin lattiaa, koska halusi sääntöjen vastaisesti syödä banaanin ennen ruokailua eikä saanut hedelmää ennen kuin olisi syönyt ruuan. Juttu lähetettiin syyteharkintaan. Rikosnimike: lievä pahoinpitely

Esimerkki 4. Sisäinen tuhotyön yritys vastaanottokeskuksessa

Kaksi nuorta irakilaista miespuolista turvapaikanhakijaa olivat valmistamassa ruokaa vastaanottokeskuksen asuntolassa, kun toinen heistä yllättäen kaatoi kuuman rasvan pannulta liedelle. Epäilty sanojensa mukaan toimi näin, koska halusi nähdä mitä tapahtuu. Sen jälkeen hän oli puhaltanut liekkeihin, mutta sanoi yrittäneensä näin sammuttaa paloa. Palo ei levinnyt. Juttu lähetettiin syyteharkintaan. Rikosnimike: tuhotyön yritys

Yhteenveto

Vastaanottokeskuksiin kohdistuneet rikosepäilyt jäivät useimmiten puheen tasolle. Rungas neljännes tapauksia koskeneista rikosnimikkeistä oli laiton uhkaus. Lievä vahingonteko ja vahingonteko olivat seuraavaksi yleisimmät nimikkeet. Fyysiseen väkivaltaan liittyvistä nimikkeistä yleisin oli lievä pahoinpitely, joita oli kuusi prosenttia vastaanottokeskuksiin kohdistuneiden rikosepäilyjen rikosnimikkeistä. Tyypilliseksi vastaanottokeskukseen kohdistuneeksi rikosepäilyksi voidaan siten kutsua tapauksia, joissa henkilökuntaa uhataan asukasta koskevien toimenpiteiden vuoksi tai asukas rikkoo paikkoja ja sen yhteydessä uhkaa henkilökuntaa. Paikkojen rikko-

misella näissä tapauksissa pyritään osoittamaan mieltä ja saamaan henkilökunnan huomio asukasta koskeviin asioihin.

Ilmoituksissa asukkaat olivat perustelleet toimintaansa muun muassa sillä, että he kokivat, ettei heitä kuunneltu tai otettu tosissaan, kun he yrittivät viestiä ongelmistaan tai kohtaamastaan epäreilusta kohtelusta. Syitä nuorten turvapaikanhakijoiden rauhattomuuteen vastaanottokeskuksessa on muun muassa kiteytetty seuraavasti:

”Myös työntekijöiden haastatteluissa puhutaan paljon odottamisen herättämästä epätoivosta ja nuorten turhautumisesta, joka ilmenee ikään kuin ”aal-lottain”: asumisyksikössä lähekkäin eläminen saa aikaan sen, että yhden nuoren huoli esimerkiksi omista vanhemmistaan tarttuu helposti muihin ja yhden epätoivo rikkoo innostusta kaikkien nuorten kohdalla, jolloin arkisetkin asiat kuten ruokailu ja muut asumisyksikön rutiinit, ohjaajat ja vapaa-aika näyttäytyvät kielteisessä valossa.” (Honkasalo 2016)

5.6 Turvapaikanhakijoiden ja suomalaisten välinen yhteenotto

Turvapaikanhakijoiden ja suomalaisten välisissä pahoinpitelyissä ja uhkailuissa oli poliisin järjestelmiin kirjattu yhteensä 105 rikoksesta epäiltyä. Näistä 47 prosenttia oli Suomen kansalaisia, 43 prosenttia irakilaisia ja loput muiden maiden kansalaisia. Kahdessa prosentissa kansalaisuus ei ollut tiedossa. Lähes puolet suomalaisten ja turvapaikanhakijoiden välisistä tapauksista oli pahoinpitelyjä. Laittomia uhkauksia oli 17 prosenttia ja lieviä pahoinpitelyjä kymmenen prosenttia.

Esimerkki 1. Nuori suomalaistyttö uhkailee turvapaikanhakijoita

Päihtynyt teini-ikäinen suomalainen tyttö huitoi turvapaikanhakijoita leipäveitsellä kaupungin keskustassa aamuyöllä. Paikalla oli useita turvapaikanhakijoita sekä muutama muu suomalainen tyttö. Tekijällä oli jonkin verran alkoholia veressä ja hän sanoi kantavansa veistä mukanaan turvallisuussyistä. Juttu lähetettiin syyteharkintaan. Rikosnimikkeet: toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapito, väärän henkilötiedon antaminen

Esimerkki 2. Suomalaismiehet uhkailevat turvapaikanhakijoita kaupungilla

Kaksi irakilaista turvapaikanhakijamiestä seisoskeli aamuyöstä kaupungin keskustassa ravintolan läheisyydessä kun paikalle tuli kolme suomalaista miestä. Yksi heistä löi toista irakilaista nyrkillä kasvoihin. Toinen suomalainen näytti heille kädellä kurkunleikkaamisliikettä. Läheisen ravintolan järjestyksenvalvoja kutsui myöhemmin poliisit ja havaitsi tekijöiden liikkuvan henkilöautolla, jossa oli myös pesäpalloa. Tekijät olivat huudelleet irakilaisille, että heidän pitäisi mennä takaisin Irakiin. Juttu lähetettiin syyteharkintaan. Rikosnimikkeet: pahoinpitely, laitton uhkaus

Esimerkki 3. Turvapaikanhakijat lähtevät aggressiivisena selvittämään asioita suomalaisten kanssa

Joukko vastaanottokeskuksen asukkaita lähti aggressiivisena kaupungin keskustaan etsimään suomalaisia katupartion jäseniä. Poliisit kehottivat heitä palaamaan vastaanottokeskukseen, mutta miehet eivät totelleet. Juttua ei lähetetty syyteharkintaan. Asianimike: poliisilakiperusteiset kiinniotot

Esimerkki 4. Turvapaikanhakijat varastavat omaisuutta ohikulkijoilta kaupungilla

Marokkolainen nainen yritti varastaa yöllä ravintolasta juuri ulos tulleelta suomalaismieheltä puhelimen taskusta. Mies oli saman tien ottanut puhelimensa takaisin naisen kädestä. Tällöin naisen oma puhelin putosi maahan. Heti sen jälkeen naisen marokkolainen miesystävä juoksi paikalle ja löi suomalaista miestä kasvoihin. Suomalaisen miehen juostua pakoan marokkolainen mies juoksi perään ja jatkoi lyömistä. Saman tapahtuman yhteydessä pariskunta kävi myös toisen suomalaismiehen kimppuun, kun tämä etsi avaimiaan kotiovellaan. Pariskunta yritti päästä hänen taskuilleen ja suomalaismies kaatui maahan. Molemmat marokkolaiset olivat päihytyneet ja sekavan aggressiivisessa tilassa. Molemmat suomalaiset vaativat rangais- tusta ja toinen myös korvauksia. Juttu lähetettiin syyteharkintaan. Rikosnimikkeet: varkaus, pahoinpitely, lievä pahoinpitely, varkauden yritys

Yhteenveto

Turvapaikanhakijoiden ja suomalaisten välisissä yhteenotoissa ei aina ollut selvää, mistä tilanne oli tarkalleen käynnistynyt. Tilanteissa, joissa julkisella paikalla on ollut useita turvapaikanhakijoita ja suomalaisia, voi tappelu olla alkanut yhden henkilön provosoinnista ja kasvanut lopulta joukkotappeluksi. Jonkin verran ilmeni tilanteita, joissa oli tarkoituksella uhiteltu kaupungilla jollekin ja uhitteluun oli vastattu lyömällä. Oman lisänsä tilanteeseen toivat sivulliset, jotka asettuivat jonkun osallisen puolelle. Mielenterveydellisiä ongelmia ilmeni taustalla joissakin pahoinpitelytapauksissa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimusasetelma

Turvapaikanhakijoihin liittyvää rikollisuutta tutkitaan nyt ensimmäistä kertaa Suomessa poliisiasiain tietojärjestelmän sisältämien ilmoitusten avulla. TUPA2-koodin sisältävien ilmoitusten määriä ja muun muassa niissä olevia rikosnimikkeitä on tilastoitu julkisesti marraskuusta 2015 alkaen, kun koodia alettiin käyttää. Nyt tarkastellaan ensimmäistä kertaa myös ilmoitusten sisältöä kokonaisuudessaan yhden vuoden ajalta. Tutkimusta toteutettaessa vuosi 2016 oli ensimmäinen kokonainen vuosi, jolta oli saatavissa TUPA2-koodin sisältävät ilmoitukset.

Ilmoitukset on luokiteltu ilmoitustekstistä ilmenevien tapaustyyppien ja tapaus-ten osapuolten sekä poliisiasian tietojärjestelmästä suoraan saatavien paikka- ja aikatietojen perusteella. Ilmoituksiin liittyvät rikosnimikkeet ja muut asianimikkeet tulostuivat myös ilmoituksia haettaessa. Lisäksi epäillyistä henkilöistä ja uhreista on poimittu ikä-, sukupuoli- ja kansalaisuustiedot siten, että kukaan ei ole aineistosta yksilöllisesti tunnistettavissa. Ilmoitustekstistä poimittiin myös tieto tapauksiin liittyvästä lähisuhdeväkivallasta ja pähteiden osuudesta siinä määrin kuin ne ilmoitustekstistä selviävät. Näiden edellä mainittujen metodien avulla tutkimus on toistettavissa myös jonkin toisen vuoden aineistolla tulevaisuudessa.

Tutkimusaineistoon poimituissa ilmoituksissa tapahtuma-aika oli 1.1.–31.12. 2016. Ilmoituksissa tutkinta saattoi olla päätetty, keskeytetty tai avoin. Turvapaikanhakijoihin liittyviä ilmoituksia tältä ajanjaksolta löytyi 1914. Osa ilmoituksista koski turvapaikkatutkintaa, matkustusasiankirjan hankintaa tai muuta vastaavaa asiaa, joissa ei ollut kyse rikosepäilyistä tai poliisilakiperusteisesta kiinniottosta. Kun nämä tapaukset jätettiin pois, jäi jäljelle 1565 ilmoitusta. Näitä ilmoituksia analysoitiin tarkemmin sekä kokonaisuudessaan että pelkkien seksuaalirikosepäilyjen osalta.

Tutkimukseen liittyvät rajoitukset liittyvät enimmäkseen TUPA2-koodin käyttöön. Ei voida varmuudella osoittaa, että koodia olisi käytetty kaikissa turvapaikanhakijoihin liittyvissä ilmoituksissa. Myöskään ei ole varmuutta siitä, liittyvätkö kaikki ilmoitukset, joissa koodia on käytetty, varmuudella turvapaikanhakijoihin. Lisäksi turvapaikanhakijoihin kohdistuu tavallista enemmän poliisin valvontaa, sillä suurin osa turvapaikanhakijoista asuu vastaanottokeskuksissa, joissa henkilökunnan lisäksi liikkuu vartijoita järjestystä ylläpitämässä sekä poliiseja turvapaikka-asioihin liittyvissä tehtävissä. Täten myös rikoksia tulee luonnollisesti esiin enemmän.

Havainnot turvapaikanhakijoihin liittyvästä rikollisuudesta

Yleiskuva turvapaikanhakijoihin liittyvästä rikollisuudesta

Turvapaikanhakijoihin liittyvistä poliisin ilmoituksista oli rikosilmoituksia 74 prosenttia, sekalaisilmoituksia seitsemän prosenttia ja poliisilakiperusteisia kiinniottoja 19 prosenttia. Rikosepäilyistä 46 prosenttia tapahtui vastaanottokeskuksessa ja 39 prosenttia julkisella paikalla. Yleisimmät tapahtumapaikkakunnat olivat Helsinki,

Espoo ja Lahti. Kahdessa ensin mainitussa oli myös majoittuneena eniten turvapaikanhakijoita. Sen sijaan Lahti oli vasta viidenneksitoista yleisin majoittumispaikkakunta kuukausittaiselta keskiarvoltaan.

Niin turvapaikanhakijoihin liittyvien rikosilmoitusten kuin vastaanottojärjestelmässä majoittuvien henkilöiden määrä pääasiassa väheni vuoden loppua kohti. Havaittiin, että vastaanottojärjestelmässä kokonaisuudessaan majoittuneiden turvapaikanhakijoiden määrä ei kuitenkaan korreloinut rikosilmoitusten kanssa. Turvapaikanhakijoihin liittyvät poliisin ilmoitukset lisääntyivät hiukan loppukesästä. Syksyllä taas uusia turvapaikkahakemuksia ja uusintahakemuksia laitettiin vireille kesäkuukausia enemmän.

Turvapaikanhakijoihin liittyvistä rikosepäilyistä yli puolet oli turvapaikanhakijoiden välisiä tapauksia, kuten turvapaikanhakijoiden väliset pahoinpitelyt ja uhkailut sekä toiselta turvapaikanhakijalta varastaminen. Viidennes oli turvapaikanhakijoiden ja suomalaisten välisiä tapauksia. Ilmoitusten tapahtuma-ajat painotuivat iltaan ja yöhön, mutta viikonpäivien välillä ei ollut havaittavissa suuria eroja. Aineiston rikosnimikkeistä (n=1813) suurin osa oli pahoinpitelyjä, joiden osuus oli 29 prosenttia. Lieviä pahoinpitelyjä oli 12 prosenttia ja laittomia uhkauksia lähes saman verran. Rikosepäilyistä 36 prosenttia lähti syyttäjälle.

Turvapaikanhakijoihin liittyvän rikollisuuden piirteitä

Yleisimpiä turvapaikanhakijoihin liittyviä rikosepäilyjä olivat pahoinpitelyt ja laittomat uhkaukset, jotka kohdistuivat toiseen turvapaikanhakijaan ja tapahtuivat usein vastaanottokeskuksessa. Pahoinpitelyt olivat harvoin törkeitä. Tilanteet kiristyivät nopeasti henkilökohtaisuuksiin menevistä kommenteista koskien esimerkiksi uskontoa tai perhettä. Lisäksi pelkoa aiheutti epäilyt siitä, että muut asukkaat kertovat vastaanottokeskuksen työntekijöille tai viranomaisille sääntöjen rikkomisesta kuten alkoholin käytöstä vastaanottokeskuksessa.

Toiseksi yleisimpiä tapauksia olivat omaisuusrikosepäilyt, joissa epäiltynä henkilönä oli turvapaikanhakija. Useimmiten rikosepäilyt kohdistuivat yrityksiin ja olivat siten pääasiassa näpistyksiä tai myymälävarkauksia. Anastetun omaisuuden arvo vaihteli noin eurosta yli tuhanteen euroon. Kiinni jäädessä vartijoiden ja poliisien vastustaminen oli harvinaista. Enemmän vedottiin tietämättömyyteen ja joissain tapauksissa tuotteet oli maksettu kiinnijäämisen yhteydessä.

Kolmanneksi yleisimpiä tapauksia olivat suomalaisiin kohdistuneet seksuaalirikosepäilyt. Seksuaalirikoksia ovat muun muassa seksuaalinen ahdistelu, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ja raiskaus. Suomalaisiin kohdistuneet seksuaalirikosepäilyt tapahtuivat useimmiten julkisella paikalla. Lähes puolet uhreista oli alle 18-vuotiaita. Ilmoitusten perusteella epäilty tai uhri oli rikoksen tapahtumahetkellä päihteiden vaikutuksen alaisena lähes yhtä usein kuin koko aineiston ilmoituksissa. Seksuaalirikosepäilyt painoutuivat muita turvapaikanhakijoihin liittyviä poliisin ilmoituksia useammin viikonloppuihin. Seksuaalirikosepäilyistä 62 prosenttia päättyi syyttäjälle, eli melkein kaksi kertaa useammin verrattuna kaikkiin turvapaikanhakijoihin liittyviin poliisin ilmoituksiin.

Vastaanottokeskuksiin kohdistuneita rikosepäilyjä oli suunnilleen saman verran kuin suomalaisiin kohdistuneita seksuaalirikosepäilyjä. Vastaanottokeskuksiin kohdistuneiden rikosepäilyjen kohdalla runsas neljännes rikosnimikkeistä oli laittomia uhkauksia. Lievä vahingonteko ja vahingonteko olivat seuraavaksi yleisimmät nimikkeet. Vastaanottokeskuksiin ja niiden työntekijöihin kohdistuneet rikosepäilyt tapahtuivat yleisimmin turvapaikanhakijoiden taholta. Epäillyt ilmoittivat usein syyksi tyytymättömyyden asuinoloihin tai sääntöihin ja siihen, että he kokivat, etteivät tulleet kuulluksi valitettuaan asumiseen liittyvistä asioista.

Turvapaikanhakijoihin liittyvistä rikoksista epäiltyjen piirteitä

Aineiston rikosilmoituksiin oli kirjattu rikoksesta epäiltyjä henkilöitä yhteensä 1052. Sama henkilö saattoi esiintyä aineistossa useaan kertaan, joten todellisuudessa eri henkilöitä oli todennäköisesti vähemmän kuin edellä mainittu määrä. Rikosilmoituksista 67 prosenttiin oli merkitty ainakin yksi rikoksesta epäilty henkilö. Epäillyistä henkilöistä 95 prosenttia oli miehiä. Hieman yli puolet epäillyistä oli korkeintaan 25-vuotiaita ja viidennes yli 35-vuotiaita. Epäillyistä 62 prosenttia oli Irakin kansalaisia ja 10 prosenttia Afganistanin kansalaisia. Irakilaisia ja afganistanilaisia oli siten määrällisesti eniten epäiltyjen joukossa. Kun kaikkien epäiltyjen kansalaisuudet suhteutetaan vuosina 2015–2016 Suomeen saapuneisiin turvapaikanhakijoihin, marokkolaisia, algerialaisia ja valkovenäläisiä on suhteessa eniten rikoksista epäiltyjen joukossa.³⁴

Turvapaikanhakijoiden yhteiskuntatietoisuuden lisääminen

Vastaanottokeskuksissa tunnelma voi kiristyä nopeasti tilanteissa, joissa tiloissa asuu usean kulttuurin edustajia, mielekäästä tekemistä ei ole tarpeeksi ja kielteisiä turvapaikkapäätöksiä tulee usein. Näitä tilanteita voi ennakoida etukäteen selvittämällä asukkaille, että vaikeista asioista kuten uskonnosta ei kannata keskustella muiden asukkaiden kanssa, riitatilanteista kannattaa poistua ja pyrkiä rauhanomaiseen yhteiseloon vaikka pienetkin asiat välillä hermostuttavat. Viestin tulee yksiselitteisesti kertoa, että aggressiivinen käyttäytyminen on ehdottomasti väärin ja kiellettyä.

Lähisuhdeväkivaltaan tulee suhtautua vakavasti ja siitä pitää valistaa. Naiset eivät aina tiedä oikeuksiaan ja voivat kokea, että eivät selviä ilman miestä. Pahoinpitelyt olivat rikosnimikkeiden perusteella lähisuhdeväkivaltatapauksissa asteeltaan vakavampia kuin asukkaiden välisissä tapauksissa. Tähän myös vaikuttaa se, että lähisuhdeväkivaltatapauksissa uhreissa oli enemmän lapsia. Lähisuhdeväkivaltaan puuttuessa tulisi tiedottaa sen olevan ehdottomasti kiellettyä, ja samalla antaa turvapaikanhakijoille keinoja ratkaista tilanteet ilman väkivaltaa, jotta siihen ei turvaututtaisi uudestaan. Esimerkiksi lasten kasvatuksessa on saatettu käyttää kuritusväkivaltaa jo vuosien ajan ja vanhemmat voivat kokea siitä yhtäkkisen luopumisen liian haasteelliseksi.

34 Vertailusta jätettiin pois ne kansalaisuudet, joiden edustajia saapui Suomeen alle kymmenen vuosien 2015 ja 2016 aikana.

Seksuaalirikosepäilyjen osalta havaittiin uhrien olevan varsin usein alaikäisiä. Ilmoituksista myös ilmeni, että joissain tapauksissa alaikäiset tytöt olivat hakeutuneet turvapaikanhakijoiden seuraan ja heille oli ostettu päihteitä. Turvapaikanhakijoille suunnatussa tiedotusmateriaalissa tulee siten korostaa täysi-ikäisen henkilön vastuuta alaikäisen seurassa, alaikäisen käyttäytymisestä huolimatta.

Turvapaikanhakijoihin liittyvän rikollisuuden seurannan tulevaisuus

Turvapaikanhakijoihin liittyvän rikollisuuden seuranta suositellaan tehtäväksi vuosittain, sillä turvapaikanhakijatilanne voi vaihdella nopeasti myös tulevaisuudessa. Täten olisi hyvä saada tietoa siitä, miten hakijamäärät vaikuttavat rikollisuuden määrään ja tyyppiin. Pelkät tilastot eivät suoraan kerro yksittäisten rikosten tapahtumapaikoista, ajoista, epäiltyjen piirteistä tai siitä, miten moni tilastoitu rikosnimike liittyy yhteen tapahtumaan. Rikollisuuden seurannassa tulee kiinnittää erityisesti huomiota vastaanottokeskuksissa tapahtuvan rikollisuuden määrään verrattuna muilla paikoilla tapahtuvaan rikollisuuteen. Lisäksi suositellaan tarkasteltavaksi rikosnimikkeiden vakavuuden mahdollisia muutoksia vastaanottokeskuksissa tapahtuvien yhteenottojen ja lähisuhdeväkivallan osalta. Myös seksuaalirikollisuuden osuutta ja uhrien ikää suositellaan seurattavaksi.

Turvapaikanhakijoihin liittyvien rikosten oikeusprosessia tulisi tarkastella, jotta saadaan kuvaa rikoksista saatujen tuomioiden määristä ja ankaruudesta. Lisäksi olisi hyvä selvittää, tapahtuvatko rikokset pian turvapaikanhakijan saavuttua maahan vai jossakin muussa tietyssä vaiheessa prosessia, esimerkiksi kielteisen turvapaikkapäätöksen jälkeen. Turvapaikanhakijoihin liittyvän rikollisuuden seuranta antaa poliisille ja muille viranomaisille hyödyllistä tietoa turvapaikanhakijoiden yhteiskuntatietoisuuden lisäämisen sekä oman toimintavalmiuden kannalta niin normaalioloissa kuin uusien turvapaikanhakija-aaltojen ilmaantuessa.

CONCLUSIONS

Research framework

For the first time in Finland, criminal activity related to asylum seekers has been studied with the help of reports contained in the police information system. Statistical data on the numbers of reports using the TUPA2 code and other information, such as the stated offence categories, has been published since the introduction of the code in November 2015. This is the first time the content of reports filed over a full year has been examined. At the time of carrying out this study, 2016 was the first full year for which reports containing the TUPA2 code became available.

The reports are categorized according to the type of incident and the parties indicated in the report content, and the location and time data given by the police information system. The offence categories and other case categories were also given by the system when the reports were retrieved. Age, gender and citizenship data on the suspects and victims has been collated in such a way as to prevent identification of individuals. Furthermore, information on any violence in close relationships and role of intoxicants was sourced from the report content to the degree that such information was available. Using the methods mentioned above, the study can later be reproduced with data from another year.

The time of incidents given in the reports included in this study fell within the period between 1 January and 31 December 2016. The investigation status for the report may have been concluded, suspended or open. For this period, 1,914 reports concerning asylum seekers were found. Some reports were concerned with the asylum investigation, obtaining a travel document or other similar matters that did not involve a suspected offence or an apprehension based on the Police Act. After excluding these cases, 1,565 reports remained. These were analysed more closely, both as a whole and specifically with regard to suspected sex offences.

The limitations related to this study are mainly concerned with the use of the TUPA2 code. On one hand, it cannot be demonstrated with certainty that the code has been used in all reports concerning asylum seekers. On the other, it cannot be established whether all reports where the code was used were with certainty related to asylum seekers. Moreover, asylum seekers are subject to more police surveillance than other people, since most of them live in reception centres for asylum seekers, which also have guards present to maintain security and police officers carrying out their duties related to asylum matters. It is, therefore, natural that more offences are reported than in normal circumstances.

Findings on criminal activity related to asylum seekers

Overall picture of criminal activity related to asylum seekers

Of the police reports related to asylum seekers, reports of an offence accounted for 74 per cent, miscellaneous reports for seven per cent and apprehensions based on

the Police Act for 19 per cent. Of the suspected offences, 46 per cent took place at a reception centre and 39 per cent in a public place. The cities with the most frequent incident rate were Helsinki, Espoo and Lahti. The first two also had the highest number of resident asylum seekers. By its monthly average, Lahti, however, was only 15th on the list of most common cities for hosting asylum seekers.

Both the number of reports of an offence involving asylum seekers and the number of people housed by the reception centre system largely declined towards the end of the year. It was found, however, that there was no correlation between the number of reports of an offence and the total number of asylum seekers housed by the reception centre system. The number of police reports involving asylum seekers slightly increased late in the summer, while more applications and re-applications for asylum were instituted in the autumn.

Of the suspected offences involving asylum seekers, more than half were concerned with incidents such as assaults, threats or thefts that only involved asylum seekers. One fifth of the incidents involved both asylum seekers and Finnish nationals. While more incidents were reported to have taken place in the evenings and at night, no major differences were observed in incident frequency between the different days of the week. In the data sample for this study, assaults made up most of the offence categories (n=1813), accounting for 29 per cent. Petty assaults accounted for 12 per cent, with an almost equal share of illegal threats. Of the suspected offences, 36 per cent were submitted to the public prosecutor.

Characteristics of criminal activity related to asylum seekers

With asylum seekers, the most commonly suspected offences included assaults and illegal threats that involved another asylum seeker and often took place at a reception centre. Aggravated assaults were rare. Situations quickly became strained if personal comments were made concerning, for example, religion or family. Fear was also caused by suspicions that the other residents would tell the reception centre employees or the authorities about infringements, such as the use of alcohol at the centre.

The second most common incidents included suspected offences against property, with another asylum seeker often being the alleged offender. These suspected offences most often involved companies and were therefore mainly petty thefts or shoplifting cases. The value of stolen property varied from around a euro to over a thousand euros. If apprehended, the suspect rarely resisted the guards or police officers. More often, the suspect pleaded ignorance or, in some cases, the products had been paid for when the person was caught.

Suspected sex offences against Finnish nationals made up the third most common incident category. These included, for example, sexual harassment, sexual abuse of a child and rape. Suspected sex offences against Finnish nationals most often took place in a public place. Under 18-year-olds made up nearly half of the victims. In sex offences, the alleged offender or the victim was intoxicated at the time of the incident almost as often as in all reported cases. More suspected sex

offences were reported to the police during the weekends compared to all reports related to asylum seekers. Of the suspected sex offences, 62 per cent were submitted to the public prosecutor, nearly twice as often compared to all police reports related to asylum seekers.

The number of suspected offences against reception centres was almost the same as the number of suspected sex offences against Finnish nationals. With regard to suspected offences against reception centres, just over a quarter of the offences involved an illegal threat, followed by petty criminal damage and criminal damage. In suspected offences against reception centres or reception centre employees, the alleged offenders were most often asylum seekers. The reasons often given by the alleged offenders included unsatisfactory living conditions and a feeling of not being heard when they complained about accommodation issues.

Characteristics of alleged offenders in criminal activity related to asylum seekers

In the reports of an offence compiled for this study, 1,052 persons were suspected of an offence. As the same person may have appeared in the data more than once, in reality the number of individuals is likely to be lower than the figure mentioned above. In 67 per cent of the reports of an offence, at least one suspect was indicated. Of the suspects, 95 per cent were men. Slightly over half of the suspects were aged 25 or under, and one in five were over 35 years of age. Of the suspects, 62 per cent were Iraqi nationals and 10 per cent were Afghan nationals, these two nationalities making up the highest number of suspects. When the nationalities of all suspects were observed in relation to all asylum seekers who arrived in Finland in 2015 and 2016, Moroccans, Algerians and Belarussians made up the relatively highest share of the alleged offenders.³⁵

Increasing asylum seekers' social awareness

At reception centres, the atmosphere can quickly become tense in situations where representatives of many cultures live on the same premises, there are no meaningful activities, and asylum is often refused. These situations can be anticipated by explaining to the residents that difficult subjects, such as religion, should not be approached with other residents, and one should walk away from any confrontations and seek peaceful coexistence, though even small matters may become irritating. The message should be unambiguous: aggressive behaviour is absolutely wrong and forbidden.

Violence in close relationships should be taken seriously and information about it should be disseminated. Women do not always know their rights and may feel that they cannot survive without a man. Based on the offence categories, assaults were more serious in the cases involving violence in close relationships than in the cases involving residents. This is partly explained by the fact that the cases involving

35 The nationalities that were represented less than 10 times among asylum seekers that arrived in Finland between the years 2015 and 2016 were left out of the statistic.

violence in close relationships included more children. When addressing violence in close relationships, the message should state that violence is absolutely forbidden. At the same time, asylum seekers should be provided with tools to resolve situations without violence so that they will not resort to it again. For example, if parents have been using corporal punishment for years to discipline their children, they may feel it is too much of a challenge to suddenly give it up.

With regard to suspected sex offences, the victims were often found to be minors. The reports also indicated that, in some cases, underage girls had sought the company of asylum seekers and intoxicants were purchased for them. Any information targeting asylum seekers should, therefore, emphasise the adult person's responsibility when in the company of minors, irrespective of how the underage young people are behaving.

The future monitoring of criminal activity related to asylum seekers

It is recommended that the monitoring of criminal activity related to asylum seekers be carried out annually, because the situation involving asylum seekers may change quickly. It is, therefore, expedient to find out how the applicant numbers affect the volume and type of criminal activity. Statistics alone do not reveal information about the locations and times of individual offences, the characteristics of the suspects or how many recorded categories of offences are related to a single incident. In the monitoring of criminal activity, special attention should be paid to the volume of criminal activity at the reception centres compared to that taking place in other locations. In addition, it is recommended that any changes in the severity of the offence categories should be analysed with regard to the confrontations and violence in close relationships taking place in reception centres. The share of sex offences and the age of victims should also be monitored.

The legal process related to offences involving asylum seekers should be analysed in order to provide a picture of the number and severity of judgments issued for the offences. Furthermore, it should be determined whether the offences were carried out soon after asylum seeker's arrival in the country or at some other stage of the process, for example after asylum was refused. The monitoring of criminal activity related to asylum seekers provides the police and other authorities with useful information for increasing asylum seekers' social awareness, along with improving the police's and the authorities' readiness, both in normal circumstances and when new waves of asylum seekers arrive in Finland.

LÄHTEET

- AGAK. (2001). Schlussbericht (End report). Arbeitsgruppe Ausländerkriminalität (AGAK). Département fédéral de justice et police; Conférence des chefs des Départements cantonaux de justice et police (Suisse). <https://www.bj.admin.ch/dam/data/bj/sicherheit/kriminalitaet/jugendgewalt/berauslaenderkriminalitaet-agak-d.pdf>
- Ahmed, A. S. (2013). *Islam under siege: Living dangerously in a post-honor world*. Gonic, New Hampshire: Odyssey Press Inc.
- Althoff, M., W. de Haan & S. Miedema. (2006). *Criminaliteitspatronen en carrières van asielzoekers*. Groningen. Vakgroep Strafrecht en Criminologie.
- Bonewit, A. & Shreeves, R. (2016). *Reception of female refugees and asylum seekers in the EU case study Germany*. Brussels: European Parliament.
- Boom, J. de, Engbersen, G. & Leerkes, A. (2006). *Asielmigranten en criminaliteit*. Apeldoorn: Elsevier Overheid.
- Boom, J. de, Snel, E. & Engbersen, G. (2010). *Asielmigratie, verblijfstatussen en criminaliteit*. Tijdschrift voor Criminologie; The Hague 52(2), 153–169.
- Buonanno, L. (2017). *The European Migration Crisis*. Teoksessa D. Dinan, N. Nugent & W. E. Paterson (toim.) *The European Union in Crisis*, 100. Lontoo: Palgrave.
- Castaneda, A. E., Rask, S., Koponen, P., Mölsä, M., & Koskinen, S. (2012). *Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi. Tutkimus venäläis-, somalialais- ja kurditaustaisista Suomessa. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Raportti: 2012_061*.
- Danielsson, P. & Kääriäinen, J. (2016). *Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2015 – kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. Katsauksia 13/2016*. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti.
- Danmarks statistik. (2015). *Kriminalitet 2014 [Criminality 2014]*. <http://www.dst.dk/da/Statistik/Publikationer/VisPub?cid=20754>
- Geddes, A. & Scholten, P. (2016). *The Politics of Migration and Immigration in Europe*. Sage.
- Hallas, P., Hansen, A. R., Stæhr, M. A., Munk-Andersen, E., & Jorgensen, H. L. (2007). *Length of stay in asylum centres and mental health in asylum seekers: a retrospective study from Denmark*. BMC public health, 7(1), 288.
- Honkasalo, V. (2016). *Osallisuus vaatii toteutuakseen turvaa, aitoa kuuntelemista, ystävyyden verkostoja ja tietoa. Nuorten turvapaikanhakijoiden elämää vastaanottovaiheessa kirjoitussarja. Nuorisotutkimusverkosto. Näkökulma 28*.

- Keygnaert, I., Vettenburg N. & Temmerman, M. (2012). Hidden violence is silent rape: sexual and gender-based violence in refugees, asylum seekers and undocumented migrants in Belgium and the Netherlands, *Culture, Health & Sexuality* 14(5), 505–520.
- Laitinen, K., Jukarainen, P. & Boberg, H. (2016). Maahanmuutto & turvallisuus – arvioita nykytilasta ja ennusteita tulevaisuudelle. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 7/2016.
- Leerkes, A., Engbersen, G., Snel, E. & de Boom, J. (2017). Civic stratification and crime. A comparison of asylum migrants with different legal statuses. *Crime, Law and Social Change*, 1–26.
- Lehti, M., Salmi, V., Aaltonen, M., Danielsson, P., Hinkkanen, V., Niemi, H. & Suonpää, K. (2014). Maahanmuuttajat rikosten uhreina ja tekijöinä. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia 265. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Maahanmuuttovirasto. Maahanmuuttoviraston tilannekeskuksesta 29.6.2017 lähetetyt tilastot koskien vastaanottokeskusten asukamääriä eri paikkakunnilla 2016.
- Masocha, S., & Simpson, M. K. (2012). Developing mental health social work for asylum seekers: A proposed model for practice. *Journal of Social Work*, 12(4), 423–443.
- Migri. (2017a). Maahanmuuttoviraston tilastot. http://www.migri.fi/tietoa_virastosta/tilastot
- Migri. (2017b). Maahanmuuttoviraston sivut. <http://www.migri.fi>
- Mohn, S.B. & Ellingsen, D. (2016). Unregistered residents and registered crime: an estimate for asylum seekers and irregular migrants in Norway. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 17(2), 166–176.
- Morenoff, J.D. & Astor, A. (2006). Immigrant Assimilation and Crime. Generational Differences in Youth Violence in Chicago. Teoksessa R. Martinez & A. Valenzuela Jr (toim.) *Immigration and crime: Race, ethnicity and violence*. NYU Press.
- Oikeusministeriö. (2017). Turvallisuuden kokemukset vastaanottokeskuksissa. Työntekijöiden näkemyksiä vastaanottokeskusten turvallisuudesta toukokuussa 2016 toteutetussa turvallisuuskyselyssä. Selvityksiä ja ohjeita 1/2017. Helsinki: Oikeusministeriö.
- Oksanen, M. (2017). Kunniaan liittyvän väkivallan tunnistaminen poliisityössä: kunniamotiivi rikosilmoituksissa. Opinnäytetyö. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu.

- Pfeiffer, C., Baier, D. & Kliem S. (2018). Zur Entwicklung der Gewalt in Deutschland Schwerpunkte: Jugendliche und Flüchtlinge als Täter und Opfer. Raportti tammikuu 2018. Zürich: Zürichin ammattikorkeakoulu.
- Pirinen, I. (2008). Turvapaikanhakijoiden terveydentila. Tutkimus Tampereen kaupungin ulkomaalaistoimiston terveydenhuoltoyksikössä. Tampere University Press.
- Reijven, J. & van Wijk, J. (2015). Alleged perpetrators of serious crimes applying for asylum in the Netherlands: Confidentiality, the interests of justice and security. *Criminology & Criminal Justice* 15(4), 484–501.
- Rimkeviciene, J., O’Gorman, J., & De Leo, D. (2017). Suicidality in detention centres: a case study. *International Journal of Migration, Health and Social Care*, 13(1), 106–118.
- Silove, D., McIntosh, P., & Becker, R. (1993). Risk of retraumatisation of asylum-seekers in Australia. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 27(4), 606–612.
- Silove, D., Sinnerbrink, I., Field, A., Manicavasagar, V., & Steel, Z. (1997). Anxiety, depression and PTSD in asylum-seekers: associations with pre-migration trauma and post-migration stressors. *The British Journal of Psychiatry*, 170(4), 351–357.
- Skarðhamar, T., Thorsen, L.R. & Henriksen, K. (2011). Kriminalitet og straff blant innvandrere og øvrig befolkning: korrigert versjon 12.09.11.
- Skarðhamar, T., Aaltonen, M. & Lehti, M. (2014). Immigrant crime in Norway and Finland. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 15, 107–127.
- Sisäministeriö. (2017a). Sisäministeriön sivut. <http://intermin.fi/>
- Sisäministeriö. (2017b). Mikä on Suomen kyky vastaanottaa turvapaikanhakijoita? Tarkastelu sisäministeriön hallinnonalan näkökulmasta. Sisäministeriön julkaisu 25/2017.
- Stene, R.J. (2004). Utlendinger, asylsøkere og kriminalitet: Svært få lovbrudd er begått av asylsøkere [Foreign nationals, asylum seekers and crime: Very few offences committed by asylum seekers]. *SSB Magasinet*. <http://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/svaert-faa-lovbrudd-er-begaatt-av-asylsokere>
- THL. (2016). Lähisuhdeväkivalta. <https://www.thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/hyvinvointi/sukupuolistunut-vakivalta/sukupuolistuneen-vakivallan-muotoja/lahisuhdevakivalta>
- UNHCR. (2010). Convention and Protocol relating to the status of refugees. The UN Refugee Agency.

- Viciene, J., O’Gorman, J. & Diego, L. de. (2017). Suicidality in detention centres: a case study. *International Journal of Migration, Health and Social Care* 13(1), 106–118.
- VN. (2013). Maahanmuuton tulevaisuus 2020 -strategia. Toimenpideohjelma. Valtioneuvosto.
- Weaver, H. N., & Burns, B. J. (2001). ‘I Shout with Fear at Night’ Understanding the Traumatic Experiences of Refugees and Asylum Seekers. *Journal of Social Work*, 1(2), 147–164.

LIITTEET

LIITE 1: Rekisteriaineiston luvut

LIITETAULUKKO 1. Turvapaikanhakijoihin liittyvät poliisin ilmoitukset eräiden taustatekijöiden mukaan

	n	%
ILMOITUSTYYPPI		
R	1159	74 %
S	113	7 %
P	293	19 %
Yhteensä	1565	100 %
TILA		
Tutkinta päätetty	1164	74 %
Avoin	244	16 %
Keskeytetty	157	10 %
Yhteensä	1565	26 %
PAIKKA		
Vastaanottokeskus	727	46 %
Julkinen paikka	610	39 %
Tuntematon	88	6 %
Yksityisasunto	86	5 %
Viranomaismenettely	39	2 %
Internet	15	1 %
Yhteensä	1565	100 %
OSAPUOLET		
Turvapaikanhakijat	854	55 %
Turvapaikanhakija ja suomalainen	309	20 %
Turvapaikanhakija ja yritys	152	10 %
Turvapaikanhakija ja vastaanottokeskus	112	7 %
Turvapaikanhakija ja valtio	58	4 %
Turvapaikanhakija ja tuntematon	52	3 %
Muut	28	2 %
Yhteensä	1565	100 %
LÄHISUHDEVÄKIVALTA		
Ei	1449	93 %
Kyllä	116	7 %
Yhteensä	1565	100 %

LIITETAULUKKO 1. jatkuu

	n	%
SYYTTÄJÄLLE		
Ei	743	64 %
Kyllä	419	36 %
Tyhjä	2	0,2 %
Yhteensä	1164	100 %
PÄIHTYNYT OSAPUOLI		
Ei	1383	88 %
Kyllä	182	12 %
Yhteensä	1565	100 %
EPÄSELVÄ TUPA		
Ei	1192	76 %
Kyllä	373	24 %
Yhteensä	1565	100 %

LIITETAULUKKO 2. Epäiltyjen henkilöiden jakautuminen turvapaikanhakijoihin liittyvissä rikosilmoituksissa eräiden taustatietojen mukaan

	n	%
SUKUPUOLI		
mies	1002	95 %
nainen	50	5 %
Yhteensä	1052	100 %
IKÄ		
alle 18	137	13 %
18–25	421	40 %
26–35	295	28 %
yli 35	169	16 %
ei tiedossa	30	3 %
Yhteensä	1052	100 %
KANSALAISUUS		
Irak	654	62 %
Afganistan	103	10 %
Suomi	89	8 %
ei tiedossa	52	5 %
Marokko	29	3 %
Algeria	26	2 %
Somalia	20	2 %
Valko-venäjä	13	1 %
Iran	11	1 %
muut	55	5 %
Yhteensä	1052	100 %

LIITETAULUKKO 3. Uhrien jakautuminen turvapaikanhakijoihin liittyvissä rikosilmoituksissa eräiden taustatietojen mukaan

	n	%
SUKUPUOLI		
mies	734	69 %
nainen	332	31 %
Yhteensä	1066	100 %
IKÄ		
alle 18	261	24 %
18–25	337	32 %
26–35	267	25 %
yli 35	149	14 %
ei tiedossa	52	5 %
Yhteensä	1066	100 %
KANSALAISUUS		
Irak	523	49 %
Suomi	257	24 %
Afganistan	117	11 %
ei tiedossa	46	4 %
Somalia	37	3 %
Syyria	17	2 %
Iran	9	1 %
Marokko	9	1 %
Venäjä	7	1 %
muut	44	4 %
Yhteensä	1066	100 %

LIITETAULUKKO 4. Turvapaikanhakijoihin liittyvät seksuaalirikosepäilyt eräiden taustatekijöiden mukaan

	n	%
ILMOITUSTYYPPI		
R	140	87 %
P	11	7 %
S	10	6 %
Yhteensä	161	100 %
TILA		
Tutkinta päätetty	101	63 %
Avoin	42	26 %
Keskeytetty	18	11 %
Yhteensä	161	100 %
PAIKKA		
Julkinen paikka	96	60 %
Yksityisasunto	35	22 %
Vastaanottokeskus	18	11 %
Tuntematon	12	7 %
Yhteensä	161	100 %
OSAPUOLET		
Turvapaikanhakija ja suomalainen	131	81 %
Turvapaikanhakijat	30	19 %
Yhteensä	161	100 %
LÄHISUHDEVÄKIVALTA		
Ei	154	96 %
Kyllä	7	4 %
Yhteensä	161	100 %
SYYTTÄJÄLLE		
Ei	38	38 %
Kyllä	63	62 %
Yhteensä	101	100 %
PÄIHITYNYT OSAPUOLI		
Ei	136	84 %
Kyllä	25	16 %
Yhteensä	161	100 %
EPÄSELVÄ TUPA		
Ei	95	59 %
Kyllä	66	41 %
Yhteensä	161	100 %

LIITETAULUKKO 5. Epäiltyjen henkilöiden jakautuminen turvapaikanhakijoihin liittyvissä seksuaalirikosilmoituksissa eräiden taustatietojen mukaan

	n	%
SUKUPUOLI		
mies	115	99 %
nainen	1	1 %
Yhteensä	116	100 %
IKÄ		
alle 18	12	10 %
18–25	53	46 %
26–35	34	29 %
yli 35	12	10 %
ei tiedossa	5	4 %
Yhteensä	116	100 %
KANSALAISUUS		
Irak	83	72 %
Afganistan	14	12 %
Marokko	6	5 %
Suomi	4	3 %
ei tiedossa	3	3 %
Iran	2	2 %
Bangladesh	1	1 %
Kamerun	1	1 %
Somalia	1	1 %
Syyria	1	1 %
Yhteensä	116	100 %

LIITETAULUKKO 6. Uhrien jakautuminen turvapaikanhakijoihin liittyvissä seksuaalirikosilmoituksissa eräiden taustatietojen mukaan

	n	%
SUKUPUOLI		
mies	14	10 %
nainen	133	90 %
Yhteensä	147	100 %
IKÄ		
alle 18	67	46 %
18–25	40	27 %
26–35	21	14 %
yli 35	16	11 %
ei tiedossa	3	2 %
Yhteensä	147	100 %
KANSALAISUUS		
Suomi	115	78 %
Irak	21	14 %
ei tiedossa	3	2 %
Afganistan	2	1 %
Venäjä	2	1 %
Eritrea	1	1 %
Iran	1	1 %
Somalia	1	1 %
Viro	1	1 %
Yhteensä	147	100 %

LIITE 2: Tutkimuksessa käytetyt muuttajat ja niiden luokittelukriteerit aakkosjärjestyksessä

Epäilty on poliisin poliisiasian tietojärjestelmään kirjaama rikoksesta epäilty henkilö.

Epäillyn/uhrin ikä on laskettu syntymävuosimuuttujan ja tapahtumavuosimuuttujan avulla. Syntymävuosi ja tapahtumavuosi on poimittu suoraan poliisiasian tietojärjestelmästä.

Epäillyn/uhrin kansalaisuus on poimittu suoraan poliisiasian tietojärjestelmästä.

Epäillyn/uhrin sukupuoli on poimittu suoraan poliisiasian tietojärjestelmästä. Sukupuoli ei ole aina tiedossa.

Epäselvä TUPA tarkoittaa sitä, että ilmoitustekstin perusteella ei voi varmuudella sanoa, että tapahtumaan liittyy turvapaikanhakija. Ilmoituksessa saatetaan puhua vain ulkomaalaisesta henkilöstä tai oletettua turvapaikanhakijaa ei kuvata lainkaan, mutta TUPA2-koodia on silti käytetty.

Lähisuhdeväkivalta tarkoittaa väkivaltaa, jossa rikoksesta epäilty on väkivallan kohteen nykyinen tai entinen kumppani, perheenjäsen tai muuten läheinen ihminen. Luokittelu on tehty ilmoitustekstin sisällön perusteella.

Osapuolet aineistossa on luokiteltu seitsemään eri ryhmään ilmoituksen selostusosan kuvauksen perusteella. Osapuolilla tarkoitetaan epäiltyä tahoja ja tahoja, johon haitta kohdistui. Epäilty taho ei tarvitse olla poliisin merkitsemä virallinen epäilty taho, vaan riittää, että kyseistä tahoja epäillään rikoksesta rikosilmoituksen selostusosassa.

Turvapaikanhakijoiden väliset tapaukset = Turvapaikanhakijat, oletetut turvapaikanhakijat ja muut ulkomaan kansalaiset

Turvapaikanhakijoiden ja suomalaisten väliset tapaukset = Turvapaikanhakijat ja Suomen kansalaiset

Turvapaikanhakijoiden ja yritysten väliset tapaukset = Turvapaikanhakijat ja yritykset kuten myymälät tai ravintolat

Turvapaikanhakijoiden ja vastaanottokeskusten väliset tapaukset = Turvapaikanhakijat ja vastaanottokeskukset, niiden rakenteet, henkilöstö tai heidän omaisuutensa

Turvapaikanhakijoiden ja valtion väliset tapaukset = Turvapaikanhakijat ja viranomaiset

Turvapaikanhakijoiden ja tuntemattomien väliset tapaukset = Turvapaikanhakija ja osapuoli, jota ei ole tunnistettu tarpeeksi luokituksen osalta

Muut = Muut yhdistelmät, joita oli vähemmän

Päihtynyt osapuoli tarkoittaa, että tapauksessa ilmoitustekstin perusteella joko rikoksesta epäilty tai uhri tai molemmat ovat olleet päihteiden vaikutuksen alaisena tapahtumahetkellä.

Rikosepäily/ilmoitus/tapaus tarkoittaa aina poliisin poliisiasiain tietojärjestelmään kirjaamaa ilmoitusta, joka voi olla rikosilmoitus (R-ilmoitus), sekalaisilmoitus (S-ilmoitus) tai poliisilakiperusteinen kiinniotto (P-ilmoitus). Ilmoitus voi sisältää useita eri rikosnimikkeitä ja täten sisältää useita tapahtumia, jotka voivat olla samantyyppisen rikoksen toistumista tai yhden isomman rikoksen ohella tehtyjä pienempiä rikoksia, mutta jotka yhdessä muodostavat yhden rikosepäilyn tai muun tapauksen, mikäli ilmoituksen sisällön ei voida katsoa täyttävän minkään rikoksen tunnusmerkistöä (S-ilmoitus). Rikosepäily/ilmoitus/tapaus termit viittaavat siis ilmoituksen kokonaisuuteen. Yksittäiseen rikosnimikkeeseen viitattaessa käytetään suoraan termiä rikosnimike.

Syyttäjälle viittaa siihen, että poliisi on kirjannut rikosilmoitukseen, onko tapaus lähetetty syyttäjälle syyteharkintaan vai ei. Jos rikosilmoituksessa on ollut useita rikosnimikkeitä, on mahdollista, että vain yksi niistä on päätynyt syyteharkintaan asti ja sen perusteella koko ilmoitus on tutkimuksessa luokiteltu lähteneeksi syyteharkintaan. Syyteharkintaan lähtemisen perusteella ei tiedetä, nostettiinko jutussa lopulta syyte. Mikäli jutun tila on avoin, on kohta ollut aina tyhjä.

Tapausluokka tarkoittaa ilmoitusten luokittelua 11 eri luokkaan. Luokka valittiin ilmoituksen sisältämän pääasiallisen tapahtuman perusteella ja siten, että kukin ilmoitus oli vain yhdessä luokassa. Pahoinpitelyjen, lähisuhdeväkivallan ja seksuaalirikosten osalta luokitus noudatti järjestystä, jossa kaikki seksuaalirikosepäilyn sisältäneet ilmoitukset laitettiin automaattisesti luokkaan 3 tai 4 uhrin perusteella, muut turvapaikanhakijoiden väliset lähisuhdeväkivaltatapaukset luokkaan 2 ja loput pahoinpitelyt luokiteltiin osapuolten perusteella seuraavan luokituksen mukaisesti.

1. Turvapaikanhakijoiden tai muiden ulkomaalaisten väliset pahoinpitelyt ja uhkailut. Luokka sisältää myös yleisen häiriköinnin vastaanottokeskuksessa ilman selkeää toista osapuolta, johon häiriköinti kohdistuu. Luokka ei sisällä lähisuhdeväkivaltaa.
2. Turvapaikanhakijoiden välinen lähisuhdeväkivalta. Luokka sisältää tapaukset, jotka ilmoituksen sisällön perusteella täyttävät tunnusmerkistöltään Maailman terveysjärjestö WHO:n määritelmän lähisuhdeväkivallasta ja molemmat osapuolet ovat turvapaikanhakijoita. Luokka ei sisällä seksuaalirikosepäilyjä.
3. Turvapaikanhakijoihin kohdistuneet seksuaalirikosepäilyt. Luokka sisältää

- kaikki turvapaikanhakijoihin kohdistuneet seksuaalirikosepäilyt riippumatta siitä, olivatko osapuolet lähisuhteessa vai eivät.
4. Suomalaisiin kohdistuneet seksuaalirikosepäilyt. Luokka sisältää kaikki Suomen kansalaisiin kohdistuneet seksuaalirikosepäilyt, joissa näin ollen tekijänä on ollut turvapaikanhakija tai oletettu turvapaikanhakija tekijän jäätyä tuntemattomaksi. Lisäksi luokka sisältää muutaman Suomessa oleviin ulkomaalaisiin, jotka eivät ole turvapaikanhakijoita, kohdistuneet seksuaalirikosepäilyt.
 5. Turvapaikanhakijoiden omaisuusrikosepäilyt. Luokka sisältää kaikki omaisuusrikokset, kuten näpistykset, varkaudet, vandalismi, joista on ollut epäiltyä turvapaikanhakija, riippumatta siitä onko uhri turvapaikanhakija, suomen kansalainen, yritys tai muu taho. Lisäksi luokka sisältää tapaukset, joissa vastaanottokeskuksessa asukkaiden huoneista on hävinnyt omaisuutta ilman, että tekijää on saatu varmuudella tietoon.
 6. Turvapaikanhakijoiden ja kantaväestön väliset pahoinpitelyt ja uhkailut. Luokka sisältää pahoinpitelyt ja uhkailut, joissa ainakin yksi osapuolista on ollut suomalainen. Luokka ei sisällä seksuaalirikosepäilyjä.
 7. Kantaväestön turvapaikanhakijoihin kohdistamat muut rikosepäilyt. Luokka sisältää suomalaisten turvapaikanhakijoihin kohdistaneet rikokset, jotka eivät ole pahoinpitelyjä, uhkailuja tai seksuaalirikoksia. Lisäksi luokka sisältää yleisesti turvapaikanhakijailmiöön kohdistuneet rikosepäilyt, kuten vihamieliset julkiset viestit, jotka eivät kohdistu yksittäiseen henkilöön.
 8. Vastaanottokeskuksiin ja niiden henkilökuntaan kohdistuneet rikosepäilyt. Luokka sisältää vastaanottokeskusten rakenteisiin, henkilökuntaan tai heidän omaisuuteensa kohdistuneet rikokset, seksuaalirikoksia lukuun ottamatta, riippumatta siitä, onko epäilty henkilö suomalainen tai turvapaikanhakija.
 9. Viranomaisiin liittyvät rikosepäilyt. Luokka sisältää ilmoitukset, joissa on viranomaisen tai järjestysmiehen vastustamista, viranomaismenettelyssä annettu väärä lausuma tai väärennetyn henkilöpaperin esittäminen. Lisäksi luokkaan on sijoitettu turvapaikanhakijoiden epäilykset viranomaisten menettelyn laillisuudesta.
 10. Muut. Luokka sisältää ilmoitukset, joita ei voi sijoittaa mihinkään muuhun luokkaan.
 11. Ilmoitusluontoiset asiat. Luokka sisältää käännyttämisspäätökset, turvapaikkatutkinnat ja asiakirjojen hankkimiseen liittyvät tapaukset.

Uhri on asianomistaja, jonka poliisi on kirjannut uhriksi poliisiasiain tietojärjestelmään. Alaikäisen uhrin ollessa kyseessä myös vanhemmat ovat asianomistajia. Uhri taas on henkilö, johon rikos kohdistuu suoraan.

Tässä raportissa tarkastellaan poliisin tietoon tulleita turvapaikanhakijoihin liittyviä rikosilmoituksia, sekalaisilmoituksia ja poliisilakiperusteisia kiinniottoja vuodelta 2016. Raportti sisältää lisäksi rikoksesta epäiltyjen henkilöiden ja uhrien taustatietoja siten, ettei kukaan ole yksilöllisesti tunnistettavissa.

Tutkimusaineisto ladattiin poliisiasian tietojärjestelmästä alkuvuodesta 2017. Kyseessä on ensimmäinen kerta kun poliisin tietoon tulleita turvapaikanhakijoihin liittyviä ilmoituksia tarkastellaan sisällöllisesti kokonaisen vuoden ajalta. Vuosi 2016 oli ensimmäinen kokonainen vuosi, jolloin turvapaikanhakijoihin liittyvien ilmoitusten luokitteluun tarkoitettu TUPA2-koodi oli poliisissa käytössä.

Tutkimuksen tulokset antavat pohjaa turvapaikanhakijoille suunnatun yhteiskuntatietoisuutta lisäävän viestintämateriaalin tuottamiseen. Tutkimus ja viestintämateriaali ovat osa laajempaa AMIF-rahoitteista TURVA-hanketta, jota Oulun vastaanottokeskus toteuttaa yhdessä Poliisiammattikorkeakoulun kanssa.